

O dětských plenách, Baníku a migréně

čtete na straně 5.

Vyhodili mě
- příběh diskriminované ženy

více na straně 2.

Rozhovor
s Lindou Sokačovou,
autorkou projektu
Půl na půl

čtete na straně 7.

ZÁBAVA:
komiks, kvíz a křížovka

na straně 8.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v rukou právě držíte noviny Půl na půl, které vycházejí u příležitosti Dne rovnosti žen a mužů – 19. června. V novinách chceme ukázat, kde všude kolem nás se objevují genderové stereotypy, a představit přetrvávající nerovnosti. Ale nebojte se, nebude to nuda.

Rovné příležitosti žen a mužů nejsou ani dnes v české společnosti vždy vnímány jako něco pozitivního nebo potřebného. Rada lidí si myslí, že rovnost mezi ženami a muži existuje, a není tedy třeba se jí nějak zásadně věnovat. Není tomu tak, což mj. dokazují statistiky. Některé z nich naleznete právě v těchto novinách.

Ženy stále pobírají nižší mzdy než muži a nejsou ve stejné míře zastoupeny v řídicích pozicích. Je tomu tak i přesto, že v dnešní době je žen studujících na univerzitách více než mužů. I v 21. století se setkáváme se společenskými a genderovými stereotypy. Stále rozlišujeme ženská a mužská zaměstnání: mluvíme o učitelkách, uklízečkách, asistentkách a na druhou stranu o IT specialistech, ředitelích a opravářích. Vždycky mě pobaví, když do naší organizace, kde pracují zatím samé ženy (mužům se ale nebráníme :)), někdo zavolá a chce ředitele...

Nedávno jsem šla kolem svého nejmenovaného oblíbeného baru/restaurace a přečetla jsem si inzerát: „Hledáme sympatickou slečnu na brigádu na pozici servírky“. Představila jsem si majitele, co mu asi tak vrtalo hlavou, když to psal. Pracovala jsem v tomto podniku kdysi také, dokonce tam na pozici „sympatické slečny brigádnice“ byl chvíli můj manžel. Toho ale znali a on potřeboval rychlý přivýdělek – proto asi pohlaví v tu chvíli nehrálo roli. Úplně slyším vysvětlení: „Muže máme za barem, holky na placu. V kuchyni může být muž i žena, ale radši bych muže, jsou lepší kuchaři. Na place a kluka? To ne. Platíme málo, to by kluk nebral. A vůbec, asi by to pro něj bylo trochu degraďující. A hezká slečna působí dobře na zákazníky...“ To jen ve zkratce: ano, stále to tak chodí. Ani se neteším, až tam zase jednou půjdu a budu se snažit prosadit svou.

Jindy mi kamarádka na chalupě řekla: „Dneska mi můj manžel povídá: „umyl jsem ti podlahu“. Jako by ta podlaha byla moje a ne i jeho.“ Moje kamarádka chodí do práce stejně jako její manžel a do toho ještě studuje vysokou školu. Mýtí podlahy je ale přece její práce.

Dalších podobných historek bych mohla vyprávět nekonečně a určitě nejsem sama...

Genderové stereotypy se ale netýkají jen žen. I muži se s nimi setkávají a známe je všichni: muž, který brečí není chlap, muž má vydělávat peníze, nikoliv tvrdnout doma s dítětem. A jeden navíc za všechny: manžela, který sázel na balkoně kytky, se sousedka zeptala: „A to u vás v rodině děláš ty?“

Musela jsem se smát nad článkem Lukáše Sedláčka o tom, jak si v hospodě s kamarádem vyprávějí o přebalování dětí. Servírce, která je zaslechne, si ale nedovolí říci, že nemluví o svých dětech, ale že hlídat děti je prostě baví. Vše doporučuji.

A proč vlastně Den rovnosti žen a mužů? Protože rovné příležitosti se netýkají pouze žen, ale i mužů. Protože i muži mohou být znevýhodněni. A protože i oni jsou za rovné postavení žen a mužů ve společnosti odpovědní.

Přeji vám příjemné čtení a pokud budete mít chvílku volna, zastavte se dnes u informačního stánku na Václavském náměstí, dozvíte se více.

Alexandra Jachanová Doleželová, šéfredaktorka

Informační centra Půl na půl:

PRAHA
Gender Studies, o.p.s.
Otevřeno úterý až pátek ve 12–18 hod
Gorazdova 20, 120 00 Praha 2
+420 224 913 350
library@genderstudies.cz
http://www.genderstudies.cz

BRNO
NESEHNUTÍ
Otevřeno v pondělí v 10–12 a 16–18 hod
Tř. Kpt. Jaroše 31, 602 00 Brno
+420 543 245 342
zenskaprava@seznam.cz
http://zenskaprava.cz

Knihovna Jiřího Mahena
Kobližná 4, 602 00 Brno
+420 482 412 136
equal@kjm.cz
http://www.kjm.cz

LIBEREC
Krajská vědecká knihovna v Liberci
Rumjancevova 1362/1, 460 01 Liberec
+420 482 412 136
holcakova@kvkli.cz
http://www.kvkl.cz

GENDER STUDIES

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM EU A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

Zpráva OECD doporučuje dvouletou rodičovskou dovolenou

Lada Wichterlová

Zpráva OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj), která byla publikována v dubnu 2008 a která byla českou vládou ústy jejího předsedy přijata téměř s nadšením, doporučuje ČR zavedení určitých reforem. V oblasti rodinné politiky jde mimo jiné o snížení doby pobírání rodičovského příspěvku do dvou let věku dítěte. Tento návrh je podepřen výzkumy, ze kterých vyplývá, že kvalitní institucionální péče od dvou až tří let působí na vývoj dítěti příznivě.

Velkým problémem, který je ve zprávě OECD zmíněn, je neexistence zařízení, do kterých by bylo možné dvouleté dítě za rozumnou cenu umístit. Foto: MČ Praha 4

Vliv na diskriminaci na trhu práce

Toto opatření by mohlo snížit diskriminaci na trhu práce, které rodiče v tak velké míře čelí. Návrat na pracovní trh bude po dvou letech určitě plynulejší než po třech či čtyřech letech, jak je to běžné v současné době. Trh práce je bohužel zcela neúprosný a trestá rodiče po rodičovské dovolené, ale dokonce i před ní, protože zaměstnávat potenciální rodiče se na první pohled jeví jako zcela neperspektivní. Tyto negativní dopady se týkají i mladých žen (jedná se především o ženy, protože se automaticky předpokládá, že ženy budou nastupovat na rodičovskou dovolenou), které děti mít nechtějí nebo nemohou.

Zařízení péče o děti

Velkým problémem, který je ve zprávě OECD zmíněn, je neexistence zařízení, do kterých by bylo možné dvouleté dítě za rozumnou cenu umístit. Pakliže by měla být využita stávající síť zařízení péče o děti, tak umístění dítěte do soukromého zařízení přijde na 10 000–12 000 Kč, při platu 15 000 Kč čistého, přibude do rodinném rozpočtu 3000–5000 Kč. Což je mnohem méně, než při pouhém pobírání rodičovského příspěvku, který v současné době činí při střední variantě 7600 Kč. Kvalitní zařízení péče o děti, která v ČR v současnosti existují, jsou obecní jesle. Ty jsou i finančně dostupné. Jejich počet je ale zcela mizivý, protože se je podařilo několika neprozřetelným politickým generacím téměř zlikvidovat.

Vícerychlostní rodičovská dovolená

Zavedení vícerychlostní rodičovské dovolené nepředcházelo systematické řešení a vznik kvalitních zařízení péče o děti do tří let. Oblast péče o děti do tří let nerodičovskou osobou je zcela opomíjená, finančně podhodnocená a legislativně zakonzervovaná. Schizofrenně osciluje na pomezí rigidního názoru o naprosté nevhodnosti tohoto druhu péče o děti na straně jedné a zoufalé situace rodičů malých dětí na trhu práce čelících velké nezaměstnanosti na straně druhé. Co si z toho mají vzít rodiče? Trauma z umístění dítěte do zařízení péče o děti, nebo propad na trhu práce, který bude mít negativní vliv na celou rodinu, vztahy v rodině a samozřejmě též na dítě.

Na řadě je vláda

Nelze než apelovat na vládu, která podle vlastního vyjádření doporučení OECD vítá, aby případnému prosazování zkrácení doby pobírání rodičovského příspěvku předcházela investice peněz do sítě zařízení péče o děti do tří let. Je nutné otevřít širokou diskuzi na toto téma a snažit se, aby péče byla co nejvyšší. Se zařízeními péče o děti by se mělo pracovat systematicky. Současné návrhy Ministerstva práce a sociálních věcí (vzájemná rodičovská výpomoc a firemní školky) jsou sice vítané, ale nejsou systematickým řešením pro celou ČR. Posilujeme při budování systému instituce, které v ČR máme a které jsou na vysoké úrovni – jak mateřské školy, tak jesle. Cílem by měla být co nejširší síť zařízení péče o děti. Rodiče by měli mít možnost si vybrat dle svého nejlepšího uvážení a svědomí.

Další články týkající se zařízení péče o děti na str. 4

Lidovci radí: Rozhodujte, ale starat se už nemusíte

Linda Sokačová

V posledních měsících se opět diskutuje o problematice interrupcí, přesněji řečeno o tom, jakým způsobem legislativně zpřísnit jejich dostupnost. Debata se bohužel netýká toho, jak interrupcím skutečně předcházet a jak vytvářet prostředí, které je vstřícné k těm, kteří se rozhodnou mít a vychovávat děti.

Ti, kteří s návrhy legislativního zákazu či omezování v posledních letech přichází, právě tyto otázky neřeší a mnohdy vystupují i proti věcem, které jsou pro rodičovství a rodiče pozitivní. Nejde nezmínit odpor lidovců k návrhu umožnit asistovanou reprodukci také svobodným ženám – v první řadě jde přeci o to, jak je dítě vychováváno a v jakém prostředí vyrůstá.

Občas se neubráním a nad argumenty, které propagátoři legislativního zákazu používají, kroutím hlavou. Nejvýše na zebříčku absurdních výroků momentálně stojí vyjádření Cyrila Svobody, lidoveckého ministra, kterým obhajoval návrh na písemné vyjádření otce při rozhodování o interrupci. Ten řekl: „...chceme slyšet jejich názor, třeba: „dělej si s tím, co chceš.““ Jde o větu, která by se dala předkládat studujícím sociologických metod výzkumu – vždyť jenom nad tím „to“ by se dalo diskutovat celé hodiny. Lidovecký politik potvrdil, že nejde ani tak o to, aby se muži skutečně mohli podílet na výchově dítěte, ale spíše o moc rozhodovat, zda žena bude, nebo nebude mít dítě, o potvrzení statutu „tradiční rodiny“ a výhru formy nad obsahem. A to je právě to, o co by tu jít nemělo. Diskuze a návrhy konkrétních opatření by měly směřovat k tomu, aby lidé, kteří se rozhodnou mít děti, nebyli ve společnosti znevýhodňováni a diskriminováni a aby se otcové skutečně zapojovali do péče a výchovy dětí – nejen prázdňovou a nekonceptním gestem o souhlasu s interrupcí.

Měnící se role muže a ženy

Jiřina Šiklová

Když jsem šla do školy, jen tři maminky prvníáček byly zaměstnány. Jejich děti byly proto, že jejich matky musely pracovat, vedeny jako „sociální případy“. Když jsem maturovala, jenom tři matky nebyly zaměstnané. Pracovní povinnost žen i matek od dospívajících dětí byla samozřejmostí, která vyplývala také z nemožnosti uživit rodinu z jednoho platu. Postavení muže se z hlediska jeho ekonomické pozice změnilo nebo – chcete-li – oslabilo.

Když tehdy žena dosáhla kvalifikace řidičky tramvají, točily se o tom filmy. Moje generace s údivem sledovala Bohdalovou v Dámě na kolejkách; Chytilová ve filmu O něčem jiném – tedy o zaměstnanosti žen – odhalovala nesmírně revoluční tematiku. Žena, která měla tehdy řidičák, byla nebezpečně emancipovaná. Zato jsme všechny dovedly šít na šlapacím šicím stroji a já navíc i střihat.

Rok před maturitou jsem byla na brigádě na Slapech: v ubikacích v Rabyni byla jedna dívka přistižena v baráku pro naše spolužáky. Zůstala přes noc a hlášení o tom se dostalo jak k vedení školy, tak k rodině. Samozřejmě, že sex hrál v době dospívání i před půlstoletím důležitou roli, ale nepříznávaly jsme to. Dokonce i ty, co se musely vdávat (potraty byly možné jen z přísně evidovaných zdravotních důvodů), prohlašovaly, že jsou panny.

A další postřeh: za knihami někde vzadu byla u nás schovaná knížka o pohlavním styku, kde byl vyobrazen i kondom (tehdy se mu říkalo primeros). Samozřejmě, že jsem ji vyhrabala a zase pečlivě uložila zpět. Před rodiči bych ji nečetla; a to jsme byli hodně liberální rodina!

My dívky jsme mezi sebou nikdy nemluvíly o uspokojení ze sexu; pojem orgasmus byl většinou neznámý.

pokračování na straně 2.

České zákony vám dávají možnost bránit se diskriminaci

České zákony...

➔ ...zakazují diskriminaci z důvodu pohlaví, věku, manželského a rodinného stavu pro všechny osoby ucházející se o zaměstnání,

➔ ...ukládají zaměstnavatelům povinnost zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci a zaměstnankyněmi, pokud jde např. o jejich pracovní podmínky či příležitost dosáhnout postupu v zaměstnání,

➔ ...stanoví, že za stejnou práci či za práci stejné hodnoty přísluší všem zaměstnancům a zaměstnankyním stejná mzda.

A věděli jste, že přesto...

➔ ... ženy v ČR tvoří pouze 29,6 % zákonodárců, vedoucích a řídících pracovníků?¹

➔ ...13,2 % žen v ČR se osobně setkalo se sexuálním obtěžováním na pracovišti?²

➔ ...je v ČR rozdíl v průměrných hodinových platech žen a mužů na srovnatelných pozicích 10 %?³

¹ Zaostřeno na ženy, na muže. Český statistický úřad 2006, str. 119.

² Obtěžování žen a mužů a sexuální obtěžování v českém systému pracovních vztahů. Sociologický ústav AV ČR, 2005, str. 22.

³ Jurajda, Š., Munich, D. Relativní postavení žen na trhu práce v České republice in Kariéra - rodina - rovné příležitosti. Výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce. Praha: Gender Studies, 2006.

Měnící se role muže a ženy

pokračování ze strany 1.

Nárok ženy na uspokojení ze sexuálního styku či právo na orgasmus, nebyl verbalizován. Sejně jako třeba feminismus, byl za minulého režimu na indexu i Sigmund Freud. Když byly jeho vybrané spisy znovu vydány někdy v roce 1969 (záhy následoval zákaz jejich distribuce), bylo jeho učení neoficiálně přijímáno s větším očekáváním, než tomu bylo na Západě, kde již probíhala silná kritika jeho i jeho mnoha následovníků, a to nejen ze strany feministek. Jejich práce jsme ale tehdy nečetly. Jestliže pro tohoto proroka byla sexualita ženy terra ignota, tedy země neznámá, my, mladé ženy, jsme sice tušily, co krásného v sexu prožíváme, ale nemluvíly jsme o tom. Ani v důvěrném rozhovoru. Kluci ano. Vím to, mám bratra. Když jsme se později přece jen někdy jedna druhé světovaly, vždy to bylo s pocitem, že se to nemá: že porušujeme určité tabu, platné pro všechny ženy.

To, co zde píší, je sice zážitek ženy z minulého století, ale ono 20. století skončilo teprve před osmi lety a já i moi vrstevníci se stále ještě pohybujeme po této zemi.

Přejdeme-li z postele k proměněm sociálních rolí muže a ženy, jsou změny a rozdíl ještě větší.

Jen namátkou: muž přestal být v posledním půlstoletí jediným a hlavním živitelem rodiny a většinou dnes očekává, že i jeho manželka bude pracovat. Objevem „Dobré A Neškodné Antikoncepce“ (zkratka DANA se opravu tehdy používala) muž postupně přestal rozhodovat o počtu svých potomků. Regulace počtů přešla na ženu, která toho využívá. Je to ztráta sociální role, nebo její rozšíření? A pro kterou stranu?

Mluvit o mužské potenci bylo obdobně skoro nepřipustné. Současný boom viagry a jiných povzbuzujících prostředků pro muže je převratem, který můžeme připodobnit k odhalení ženské sexuality. Muži ale toto nově přiznané tajemství reflektují méně než ženy. A ženy to za ně nemohou udělat.

Svého postavení samečka na okraji biotopu, tedy někoho, kdo chrání svoji ženu a děti, se muž více či méně dobrovolně vzdal již před půldruhým stoletím. Zaplatit z daní četníky, pořádkovou policií, správní systém, tedy obranu, bylo pro muže pohodlnější, než u sebe nosit zbraň.

Zatímco většina revolucí byla krvavá a spojená s viditelným násilím, tyto převraty či změny v postavení muže a ženy se odehrávaly většinou v tichosti, nebo jen formou diskusí a více či méně provokujících článků. Ve většině zemí světa tyto převraty v tradicích a postojích k sexu a sociálním rolím muže a ženy dosud neproběhly. Netrpělivi mladí se domnívají, že mohou tuto etapu přeskóčit a vnést svoje současné postoje do jiných kultur a hrát si na věrozvěsty či věrozvěstky. Většinou to ale nefunguje a přílišný spěch se nevyplácí.

Poslední etapa zrychlených změn postavení muže a ženy začala u nás v 90. letech minulého století ve snaze dohonit Západ. Dohonit a předhonit, to naposledy používal jako slogan snad Chruščev. Poměrně rychle jsme přejali řadu právních opatření k vyrovnávání rozdílů mezi muži a ženami a právem upozorňujeme na přetrvávající diskriminaci ženy v současné společnosti; ano, i té naší. Svoje změněné postavení ale muži většinou ještě nereflektují.

Kdybychom udělali seznam sociálních rolí, včetně pres-tiže a dalších hodnot k nim přiřazovaných a rozdělili je dle toho, zda jejich nositelem je muž nebo žena, určitě by byl sociální status ženy mnohem vyšší než před čtvrtstoletím. Postavení muže a ženy se vyrovnává a my to považujeme skoro za samozřejmost. Zatím je těžké rozhodnout, zda jsou s tímto znovurozdělením obě skupiny spokojeny. Z nově přijatého statusu se zatím nestala tradice; souvislost našeho chování s jedním předchozí generace vytváří kontinuitu a pocit, že je to tak správné a přirozené.

Na závěr mohu konstatovat jedno: kvantitativně získávají ženy. Než však ke změnám došlo, stálo to velké úsilí mnoha žen. A to taky často neoceňujeme!

Snad si to lépe uvědomíme při čtení následujících stránek.

Vyhodili mě

Jak jsem z Olomouce po té zprávě dojela domů, vůbec nevím. Zázrak, že jsem se nezabila. Doma byl jen Josef, děti jsou během týdne na internátu. Po cestě jsem se zařekla, že to nepovím a pár dní vydržím. Uděláme si ještě hezký víkend... Konečně totiž přišlo po této neskutečné zimě jaro. Poprvé jsem na sobě měla jarní boty, přivolávala jsem jaro, jak se dalo.Josef to vydržel asi do desáté hodiny večer. A pak padla ta otázka. „Co se stalo?“ Vzdala jsem to. Nevydržela a rozplakala se. Mezi záchvaty pláče jsem mu to řekla. Držel mě v náručí, hladil po vlasech a stále opakoval slova, která jsem tak moc potřebovala slyšet: „Všechno bude dobré, miláčku, všechno bude dobré...“

Dostala jsem ten vyhazov jako dárek k narozeninám. Do konce měsíce jsem se měla rozhodnout, jestli odejdu ze svého vedoucího místa a přijmu práci na přepážce, nebo 100 000 Kč odstupného. Měla jsem stoprocentní podporu svých podřízených: „Aničko nevzdávej to, uděláme všechno pro to, abychom ten plán splnili, budeme makat jako nikdy, abys neměla problémy, nedej se, neodcházej.“ Když si vzpomenu na pokleslé obličejе svých nadřízených, když jsem jim řekla, že děkuji za nabídku přepážky ve Valašském Meziříčí, ale nemám zájem, a těch 100 000 Kč že také nechci, musím se smát. Nevěřila jsem, že bych to zvládla. A můj stav? Od výpovědi jsem nebyla schopná vůbec jíst. Dvakrát se mi stalo, že jsem byla tak nesoustředěná, že jsem projela křižovatku na červenou, v Olomouci jsem jednou nedala přednost v jíždě... Naštěstí to zvládli ti druzí šoféři...

O víkendu po oslavě jsem se zhroutila. Josef mě donesl k lékaři, dostala jsem antidepresiva, prášky na spaní a neschopenku. Tady začaly mé zdravotní potíže, které trvaly celý další rok. Kdybych tohle tušila, buď bych přijala oněch nabízených 100 000 Kč, nebo bych bez jediné koruny utekla co nejdále od svého tehdejšího zaměstnavatele. Celé dny jsem seděla v posteli a neustále přepínala televizní programy, které jsem ale stejně nevímala. Jíst jsem nemohla a vaření se stalo nadlidským úsilím, a tak se moje rodina živila pizzou. Přestavujeme dům, a tak jsem přece jen byla nucena se kvůli řemeslníkům obléct a umýt. Abych se nemusela s nikým bavit, vzala jsem psa a kolo a celé hodiny šlapala do pedálů. Děkuji Bohu za řemeslníky, psa a kolo.

První informaci, kterou jsem po té době byla schopná v televizi zachytit, byla existence společnosti Gender Studies, která má údajně bezplatnou poradnu a pomáhá diskriminovaným lidem. Zapsala jsem si telefonní číslo.

Po první neschopence jsem se v červnu vrátila do práce. Na porady vedoucích kanceláří mě buď vůbec nezavolali, anebo mě ignorovali. Když jsem žádala na poradě vedoucích kanceláří, aby mi zpřístupnili podklady k poradě jako ostatním, zavládlo hrobové ticho. Připomnělo mi to poradu, kdy ředitel oznámil, že se mu konečně podařilo vyrazit jednu starší kolegyni. Bylo mi tehdy hrozně trapné a teď bylo nejspíš trapné mým kolegům, protože vím, že o mém „vyražení“ už byli informováni, když jsem byla na neschopence. Ředitel oznámil, že od 1. 7. už nejsem vedoucí kanceláře, a proto podklady k novému systému řízení obchodní služby už nepotřebuji. Výpověď mi ale nepřišla ani v červnu ani v červenci. Sebrali mi klíče od kanceláře a přikázali mým podřízeným, aby se mnou nekomunikovali... Přišla jsem o práci, kancelář, obchodníky, auto a svou důstojnost... Zpočátku se smířili s tím, že mi odpojili mobilní telefon, přeměrovali e-maily, omezili přístup do kanceláře, šikana ze strany zaměstnavatele ale narůstala tak, až jsem se psychicky zhroutila.

Jeden zdravotní problém střídal druhý, nastoupila jsem na další neschopenku, lékař rozhodl o operaci, tu však kvůli dalším problémům museli nakonec odložit, takže jsem se do práce zase mohla vrátit. Je to téměř neskutečné, ale na návrat jsem se těšila. Kolegové a kolegyně mě vždy srdečně přivítali a objali. Jen díky nim jsem měla zase trochu energie čelit dalším podrazům, které měly přijít. Mladý kolega, který mě nahradil na mém vedoucím místě, mě obvinil, že jsem ho fyzicky napadla, že jsem ho inzultovala. Tak moc se mě potřebovali zbavit, že když jsem před operací koncem roku nastoupila na neschopenku, neštítla se mi volat nadřízená a vrskat na mě do telefonu, že simuluji a že jí musím okamžitě nadiktovat jméno, adresu a telefon lékaře, který mě zneschopnil... Toto byl i jeden z bodů mé druhé stížnosti, kterou jsem poslala řediteli společnosti. Odepsal mi: „Nedomnívám se, že v postupu, jaký Vaše nadřízená zvolila, se dopustila diskriminace, šikanování či ponižování.“

„V nouzi poznáš přítele“, říká stará moudrost. Nesmírně si proto vážím a nikdy nebudu umět dostatečně poděkovat dalším třem kolegyním, že se se mnou dodnes setkávají. Jinak se mi za těch devět měsíců od okoli dostalo podpory typu: „nemá to význam, je to boj s větrnými mlýny“, „zdraví máte jen jedno“, „nemáte ani tolik peněz ani takové konexe jako váš zaměstnavatel, nemůžete to vyhrát“.

A sex? No, to je příliš osobní věc, ale naštěstí oba dva máme smysl pro humor. Tisíckrát jsem měla chuť to vzdát, na všechno a všechny se vykašlat, už se v tom nevrtat. Ale dá se zapomenout na to ponížení, to odporné chování vůči mně, ty probdělé noci, gastroskopii a hromadu dalších nepříjemných vyšetření?

A co moje rodina? Kdo vrátí mým dětem a mému muži ten rok, co jsem se o ně nestarala? Nezajímala se, kde jsou a co dělají? Jak je v této situaci vlastně jim? Styděla jsem, když jsem přišla na pracák, i přesto, že mi nikdo nedával najevo, že bych byla neschopná, protože jsem přišla o práci.

Nabídku absolvovat kurz malého a středního podnikání jsem přijala s radostí. Otevřela se mi možnost splnit si svůj dávný sen a otevřít si cukrárnu s kavárnou. Říká se, že všechno zlé je pro něco dobré, a také, že na všem, co končí, je dobré, že něco nového začíná. To, co se mi stalo, začínám přijímat jako dar. Tolik užasných lidí, co jsem měla možnost za těch několik měsíců osobně poznat. A i podpora a pomoc od mnohých lidí, které jsem dosud ani neznala... Na několik dlouhých let jsem v sobě měla potlačenou potřebu pomáhat druhým. Možná nastal čas to změnit...

Pokouším se to všechno dát na papír. Chtěla bych tak pomoci lidem, kteří byli v práci nebo životě vystaveni něčemu podobnému jako já, a také bych tím chtěla poděkovat všem, kteří mi věří, podporují mě, pomáhají mi.

Diskriminace v zaměstnání a při hledání práce je, když:

➔ v inzerátech zaměstnavatelé požadují výlučně osobu určitého pohlaví, výlučně pracovníka/pracovnici určitého věku přímo nebo nepřímo (např. přijme-me pracovníka/pracovnici do mladého kolektivu);

➔ při pohovoru klade zaměstnavatel otázky týkající se rodinného života (váš věk, vaše děti, případně zajištění jejich hlídání, vaše budoucí těhotenství);

➔ v průběhu zaměstnání pak existují různé platy pro muže a ženy, jsou upřednostňováni mladší zaměstnanci, zaměstnavatel brání zaměstnankyni v nástupu na mateřskou, případně brání zaměstnanci nastoupit na rodičovskou dovolenou, zaměstnavatel neumožní muži/ženě zkrácení pracovní doby, resp. práci na částečný úvazek pro lepší sladění pracovního a osobního života;

➔ jste sexuálně obtěžován/a. Sexuálním obtěžováním se pak rozumí jakékoli projevy sexuální povahy (narážky, návrhy, obrázky, doteky), které jsou vám nepříjemné.

Chcete více informací?

Navštivte naše webové stránky: **www.rovneprilezitosti.cz**, které nabízejí informace z oblasti rovných příležitostí žen a mužů, nebo využijte bezplatnou právní poradnu týkající se diskriminace na základě pohlaví a věku.

Nabízíme bezplatnou právní pomoc na telefonních linkách: **+420 224 913 350 a +420 774 913 350**
Naše právnička zodpoví vaše dotazy každé úterý

Práce a rodina, a co na to váš zaměstnavatel?

Jste rodič s malými dětmi? Těhotná žena? Je vám přes padesát a chcete pracovat, a taky se starat o vnoučata či staré rodiče? Pak asi víte, že vaše pozice na současném trhu práce není nejpevnější. Znevýhodnění na základě pohlaví, věku a dalších charakteristik bohužel stále je smutnou realitou. Existují ale zaměstnavatelé, kteří vyšli vstříc potřebám specifických skupin.

Nejčastěji se mluví o podpoře rovných příležitostí a o sladování práce a soukromého života. Sem spadá citlivá firemní kultura, kde panuje respekt k odlišnostem a naopak odmítnutí stereotypů a diskriminace. Ke sladování práce a rodiny patří různé flexibilní formy práce

jako pružná pracovní doba, zkrácené úvazky či možnost práce z domova. Každý člověk je jiný a někomu vyhovuje pracovat v kanceláři, někdo se lépe soustředí doma, někdo má problémy s časným vstáváním, a někdo je zas ranní ptáček. Všichni máme kromě práce i soukromý život – máme své rodiny, domácí mazlíčky, své zájmy či sportovní aktivity. Umožnit lidem, aby se vedle pracovních úspěchů mohli věnovat péči o své děti, rodičům či koníčkům, to je podstata sladování.

Proč to dělají?

Firmám jde o prosperitu a zisk, to je bez debat. Některé ale vědí, že péče o zaměstnance a zaměstnankyně se jim bude dlouhodobě velmi dobře vyplácet. Spokojení pracovníci budou šířit dobré jméno firmy, to bude znamenat i více uchazečů o práci, a firma si tak bude moci vybrat opravdu kvalifikované lidi. Když si dobré pracovníky a pracovnice dobrou péčí udrží, ušetří na nákladech na nábor a zaškolení, a bude moci čerpat z rostoucích zkušeností a vědomostí svých lidí. A hlavně, spokojení lidé lépe a efektivněji pracují. Je to jednoduchá matematika, přesto alespoň na začátku vyžaduje vyhlédnutí za krátkodobou perspektivu a odvahu ke změnám. Nastartování různých programů péče o zaměstnance totiž něco stojí, a kromě finančních nákladů je to i změna dosavadního fungování a myšlení.

Firma roku v rovných příležitostech

Gender Studies pátým rokem oceňuje nejlepší zaměstnavatele, kteří ve své firmě dodržují stejné šance pro všechny a kteří si uvědomují, že jejich zaměstnanci a zaměstnankyně nejsou jen stroje na práci. Ocenění ve Firmě roku: Rovné příležitosti za rok 2008 budou vyhlášena letos v listopadu.

Pokud znáte firmu, která si zaslouží tuto cenu, nebo v takové firmě pracujete, nominujte ji! Informace o podmínkách přihlášení a přihlášku naleznete na webu **www.rovneprilezitosti.ecn.cz**.

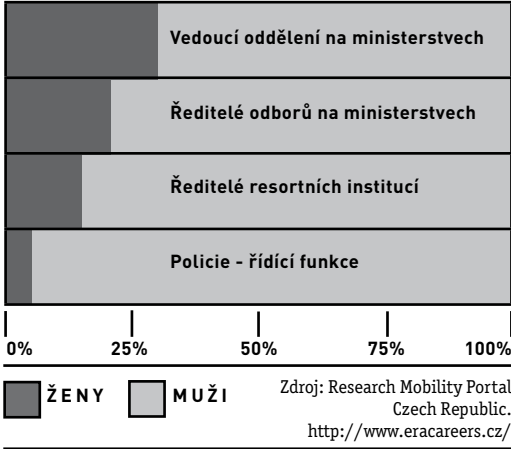
Kdo byl nejlepší v roce 2007

- IBM ČR
- Mediatel
- Allianz Pojišťovna a Microsoft ČR

Zvláštní cena Gender Studies za výrazný pokrok: ČSA

Ve všech oceněných firmách je pružná pracovní doba, částečné úvazky či práce z domova běžným standardem. IBM ČR nabízí svým zaměstnancům a zaměstnankyním např. finanční pobídky pro brzký návrat z mateřské dovolené a podporuje mateřskou školu v okolí, podílí se také na projektech, které se snaží zatraktivnit obor IT dívkám. V Microsoftu zase zavedli sdílení pozic, kdy na jednom pracovním místě pracují dva lidé. Propracovaný program odchodu a návratu rodičů z mateřské, resp. rodičovské dovolené a koutek pro jejich děti nabízí ČSA. Oceněné firmy mají i rozvojové a vzdělávací programy pro budoucí manažerky (Allianz, Mediatel, ČSA).

ŽENY A MUŽI VE SPOLEČENSKÝ VÝZNAMNÝCH POZICÍCH

MEDIANOVÉ MZDY 2006

Kategorie odvětví	Absolutní údaje (v Kč)			Relace (%) Ž/M
	celkem	muži	ženy	GPG (%)
Zemědělství, lesní hospodářství, rybolov	15 845	16 659	14 001	16,0
Průmysl celkem	19 055	21 066	15 247	27,6
Stavebnictví	19 811	19 998	18 165	9,2
Obchod, opravy motorových vozidel	17 838	21 491	14 199	33,9
Pohostinství a ubytování	12 847	14 446	11 870	17,8
Doprava, skladování, pošty a telekomunikace	20 276	21 167	18 585	12,2
Peněžnictví a pojišřovnictví	30 202	42 207	26 590	37,0
Nemovitosti, služby pro podnikatele, výzkum	19 954	22 101	17 274	21,8
Veřejná správa, obrana, soc. pojištění	22 785	26 211	20 858	20,4
Školství	20 877	23 540	19 941	15,3
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnost	18 927	21 439	18 556	13,5
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	17 114	17 557	16 525	5,9
Celkem	19 512	21 185	17 310	18,3

Zdroj: Zaostřeno na ženy, na muže, Český statistický úřad MPSV, 2007

Španělsku vládnou ženy

Pavla Frýdlová

Po dubnových volbách poprvé v historii převažují ve španělském vládním kabinetu ženy nad muži: 9 žen a 8 mužů, včetně staronového ministerského předsedy. A vůbec poprvé je v čele ministerstva obrany žena – 37letá Carme Chacón, která v předchozím Zapaterově kabinetu řídila ministerstvo pro výstavbu.

Většina novinářů si nemohla odpustit překvapenou a udivenou poznámku o jejím pokročilém těhotenství, aniž by se zmínili o tom, že se sama charakterizuje jako pacifistka. Sám předseda vlády pokládá její brzký nástup na mateřskou dovolenou za zcela normální, stejně jako musí svou práci a mateřství sladovat miliony Španělek. „Chacón je nejlepším příkladem toho, jak se mateřství a práce nemusí vylučovat,“ nechaly se slyšet Španělky, zatímco některé vojenské spolky kritizovaly její uvedení do funkce jako provokaci a zneuctění armády.

„Ženy k moci“ je jeden z hlavních cílů reforem druhého funkčního období sociálního demokrata José Luise Rodrigueze Zapatera, který se rád označuje za feministu. Od začátku své vlády se snažil zásadně změnit dosavadní nízké zastoupení žen u moci a nyní toho chce dosáhnout ještě radikálněji, i s pomocí nového ministerstva pro rovnost. Do jeho čela jmenoval nejmladší španělskou ministryni v historii, 31letou ekonomku Bibianu Aído. Jejím úkolem bude bojovat s diskriminací žen na trhu práce, stejně tak jako se sexuálním násilím.

Ministerstva vedená ženami: obrana, rovnost, bytová výstavba, životní prostředí a zemědělství, školství a sociální věci, věda, doprava, veřejná správa.

Nikdo netuší, jak to dopadne

V polovině března navštívila Českou republiku americká novinářka Susan Spencer, která je od roku 1993 korespondentkou pořadu 48 hours televize CBS. Byla zde proto, aby informovala o výsledcích primárek demokratické strany ve Spojených státech. Když schůzku domlouvala, netušila, že výsledky ještě z daleka nebudou známy.

Žena vs. Afroameričan

Průzkum, který udělalo CNN, ukazuje, že 34 % Američanů a Američanek by nevolilo ženu za prezidentku a 26 % by nevolilo za prezidenta Afroameričana. Sexismus stále představuje problém: může být nevysslovený, ale je přítomen. Kritika, kterou lidé vyslovují vůči Hillary Clinton, je mnohem silnější než v případě Baracka Obamy. Vzhledem k tomu, že ženy jsou stále vnímány optikou různých předsudků, je i dnes přijatelné mluvit o ní úplně jinak než o jejím demokratickém protikandidátovi: komentovat její účes, střih oblečení nebo volbu barev. Lidé se tomu jen zasmějí nebo pokrčí rameny. Nic není řečeno přímo, ale výhrady vůči Hillary Clinton jako ženě jsou skutečně podbarveny mnoha stereotypy.

Letošní volby jsou vzrušující pro mladé lidi

Letos jde o úplně jiné volby než kdykoli dříve: jsou pro mladé lidi vzrušující a motivující. Zejména v případě Obamovy kampaně není důležité, zda tito lidé zůstanou motivováni po listopadových volbách, ale jestli vůbec zůstanou motivováni do podzimu. Pokud nebude nominován on, vydrží mladí lidé, kteří za ním stáli a o volby se zajímali kvůli němu, a podpoří na podzim demokraty? A stejně tak je to s podporou první ženy-kandidátky Hillary Clinton – podpoří ti, kteří dnes hlasují pro ní, také mužského kandidáta? Nikdo netuší, jak to celé dopadne...

Volby jako soutěž krásy

V tuto chvíli jsou volby spíše jen soutěží krásy. Tím, jak debaty pokračují dál a dál, se jednotliví kandidáti více „vybarvují“ a projevuje se jejich osobnost. Například v televizi můžete hodně věcí uhrát, ale řadu ze svých rysů neschováte a lidé je pochopí.

V současnosti už víme, že demokratické primárky vyhrál Barack Obama. Doufejme tedy, že se v boji s Hillary Clinton intelektuálně a finančně nevyčerpá.

Převzato z rozhovoru se Susan Spencer, který pro zpravodaj Rovné příležitosti do firem připravila Alena Králíková.

Ženy jako hlavy států

Mary McAleese – **Irsko**

Tarja Halonen – **Finsko**

Gloria Macapagal-Arroyo – **Filipíny**

Micheline Calmy-Rey, Doris Leuthard, Eveline

Widmer-Schlumpf – **Švýcarsko**

Ellen Johnson-Sirleaf – **Libérie**

Michelle Bachelet – **Chile**

Pratibha Patil – **Indie**

Cristina Fernández de Kirchner – **Argentina**

Emancipace žen a genderová rovnost v zapatistických komunitách v mexickém Chiapasu

Marta Kolářová

Emancipace žen funguje jako reklama na mexický zapatismus. Nakolik ji naplňují, jsme se mohli dozvědět na mezinárodním setkání Encuentro Intergalactico v létě 2007 na území mayských indiánů v Chiapasu.

Foto: Marta Kolářová

danta Ramona. Během následujících 10 let začlenila armáda více žen do vojenských funkcí. Ženy vstupovaly do armády často ve velmi nízkém věku, neboť utíkaly před donucením k manželství nebo fyzickým zneužíváním ve vesnicích. Dnes tvoří, podle některých údajů, až třetinu vojenských sil.

V rámci armády byly zpracovány i „revoluční zákony žen“ – jakési desatero zaručující ženská práva na politickou participaci, rozhodování a život bez násilí. Ženy se mohou účastnit politiky, zejména zastávají funkce v autonomní vládě, kde tvoří údajně polovinu mluvčích. Ve vládě se ženy zabývají především tématy jako jsou vzdělání, zdraví, zemědělství a výrobní kooperativy. Další novou činností žen je práce ve výrobních ženských kolektivech, které se zaměřují především na zpracování a prodej uměleckých výrobků a suvenýrů. Další kooperativy slouží ke společnému obdělávání polí, pěstování a výrobě potravin. Činnost v pracovních kolektivech posunula ženy významně vpřed – samy si rozhodují o organizaci práce i o vydělaných penězích.

Za posledních 14 let prošla mayská společenství v zapatistickém hnutí výraznou proměnou – posunuli se od feudálních kolonistických uspořádání k politické účasti žen. Po zákazu pítí alkoholu v zapatistických komunitách poklesla úroveň násilí v rodinách. Ženy teď mohou rozhodovat o tom, koho si vezmou za muže a kolik budou mít děti. Nicméně péče o děti, domácnost, nošení vody a zejména vaření zůstalo téměř výlučně na ženách. Ve svých prezentacích přiznávaly, že situace ještě nedosahuje úplně revolučních zákonů, změny jsou pozvolné a myšlení lidí jde změnit pomalu. Ačkoli ženy pronikly na místa v tradiční společnosti střežená muži, muži neobsadili role uvolněné ženami. S rozšířením ženské působnosti do veřejné sféry je však potřeba také kompenzovat výpadek ženské práce v její dřívější tradiční doméně, která jen tak sama od sebe nezmizí. Péče o děti, domácnost, nošení vody a zejména vaření zůstává v mayské kultuře téměř výlučně na ženách.

Sexuální násilí na ženách ve východním Kongu

Foto: Člověk v tísni

Mnoho jich ale probíhá i přímo ve vesnicích – většinou při přepadení vesnic nebo pokud se v blízkosti bojuje. Počet znásilnění narůstá vždy, když probíhají boje. Mnoho žen a dívek je odvečeno do džungle jako sexuální otrokyně, které ale zároveň vaří atp. Většina znásilnění je páchána tzv. „uniformami“, tj. vojáky konžské armády, policisty, hutuskými rebely ze Rwandy FDLR, rebely generála Nkundy, rebelskými jednotkami Mai Mai a bojovnicemi dalších nezávislých jednotek – je jich zde více než 100. V posledních několika měsících ale rapidně narostl i počet znásilnění páchaných civilisty. Znásilňování je považováno za běžnou věc – všichni totiž vidí, že pachatelé zůstávají nepotrestáni. Podle zákona jde o trestný čin, ale soudy ani policie nefungují. Za poslední rok jsou známy pouze dva případy odsouzení za znásilnění. Výkony trestu ale nastoupeny stejně nebyly, pouze jeden policista byl zbaven služby a jeden voják vyloučen z armády.

Masové znásilňování v oblasti se děje už více než 10 let, tj. od rwandské genocidy, kdy do Konga přišlo přes milion uprchlíků, zejména Tutsiů. Ale až v posledním roce tato zvěrstva upoutala mezinárodní a mediální pozornost. Zastavit znásilňování je nyní jednou z priorit agentur OSN, např. UNFPA. Důvody znásilňování jsou ukojení sexuálního pudu, vybíjení frustrace, snaha zničit jiný kmen na základě všeobecně rozšířené kmenové nenávisli, víra v magické účinky znásilnění, pomsta, znásilnění jako zbraň. Znásilněné ženy bývají následně mučeny a mrzačeny a není výjimkou, že násilník způsobí ženě trvalé fyzické poškození (zaražení pušky či hole do vagíny, mrzačení ostrými předměty a další).

Speciální operace poskytují tři nemocnice v oblasti – největší je v Gomě (DOCS), dále Panzi v Bukavu. Mají i mobilní jednotky, které vyjíždějí do opuštěných oblastí. Do těchto velkých nemocnic se ale dostane jen minimum žen. Ty, které žijí daleko, většinou hledají pomoc v místních zdravotních střediscích, která ale nejsou vůbec vybavena ani připravena takovým ženám pomoci (ani služby pro ostatní pacienty na tom nejsou lépe).

„V nemocnicích stabilně čeká 120–140 žen na operaci. Většinou čekají tři měsíce, ale některé třeba i půl roku. To se týká těch, které potřebují komplikované operace či přímo plastiky přirození. Konžští lékaři to nezvládají, a tak ženy čekají na příjezd specialistů ze zahraničí,“ říká Judith Anderson, ředitelka neziskové organizace Heal Africa. Mnoho žen vůbec neví, že je možné operaci podstoupit. Řada neziskových organizací proto trénuje terénní pracovnice – ženy přímo z komunit, které znásilněné ženy identifikují a pomáhají jim. V Severním a Jižním Kivu jsou takových pracovnic stovky. Jen organizace Heal Africa jich má 317. Většinou pracují za malou finanční odměnu, asi 45 dolarů. Znásilňováním se šíří i nemoc AIDS. Podle poslední studie Světové banky je počet nakažených virem HIV v Severním a Jižním Kivu přes 20 %, zatímco průměr v Kongu je pouze 1,5 %.

Ženy, které byly znásilněny, ale nepotřebují jen lékařskou péči. Mnoho neziskových organizací poskytuje i psychologickou a duchovní pomoc, organizují sezení s rodinou či s manželem. Usilují také víc a víc o to, aby byli pachatelé potrestáni. „Snažíme se mužům vysvětlit, že ta žena za to nemůže a že ji nemohou vinit. Někdy se to podaří, někdy ne,“ říká Mabrucky Euaristes z organizace Les Bos Samaritans. Pro ty, jež rodina zpět nepřijme, fungují i ženská centra. Ženy zde utvořily jakési organizace a společně se zabývají zemědělstvím.

Reportáž převzata v upravené podobě z webových stránek společnosti Člověk v tísni – www.clovekvtisni.cz. Člověk v tísni uvolnil 500 000 Kč z fondu Klubu přátel Člověka v tísni na pomoc znásilněným ženám v Kongu.

Ženská obřízka představuje vážné porušení ženských lidských práv

Ženská obřízka je velmi závažným problémem, který se objevuje nejen v rozvojovém světě, ale také v některých západoevropských zemích, jako jsou Francie nebo Velká Británie. V současné době je na světě více než 130 milionů žen, které tzv. ženskou obřízku podstoupily, a každý den tento krutý zákrok hrozí zhruba 6000 dalším dívkám. Obřízka se praktikuje především v Africe, a to téměř ve 30 státech. Někde jsou počty mrzačených žen opravdu vysoké, například v Egyptě je to až 97 % všech dívek. Rituál obřízky se provádí také v některých zemích Blízkého východu (Jemen) a v Asii – především mezi muslimskou populací v Indonésii. Ženská obřízka je však realitou i v komunitách imigrantů žijících v evropských zemích, včetně Velké Británie a Francie. Podle zkušeností tamních poboček Amnesty International jsou ročně takto zmrzačeny tisíce dívek žijících v Evropě.

Kultura a tradice

Zákrok je hluboce zakořeněn v kultuře a tradici jednotlivých společeností. A to v tradici nedílně spjaté s podřízeným postavením žen. Tímto způsobem se manifestuje kontrola nad sexualitou ženy – důvodem je především snaha snížit její sexuální touhu a tak minimalizovat riziko nevěry. Svou roli samozřejmě hrají i náboženské důvody, především u muslimů. Tuto praxi ale najdeme také v komunitách vyznávajících animismus, u bezvěrců i u konvertitů ke křesťanství. V neposlední řadě je to oblast mnoha mýtů a předsudků. Setkáme se tak třeba s tvrzením, že tento zákrok má přínos hygienický, nebo dokonce estetický. Některé komunity se zase domnívají, že se tak zvýší plodnost ženy nebo ulehčí porod. V mnoha společnostech navíc neobřízaná žena prostě nenajde manžela. Tento krutý zákrok je velice riskantní z hlediska fyzického i psychického zdraví dívek a žen. Někdy vyvolává silné krvácení, hrozí infekce a další komplikace, které mohou skončit smrtí. Zůstávají také trvalé následky, včetně potíží při sexuálním styku a porodu.

Postoj oficiální reprezentace

Většina vlád se k tomuto zákroku staví negativně a usiluje o jeho vymýcení. V praxi však případné zákazy nejsou dostatečně vynucovány. Dívky nemají prakticky žádnou ochranu. Některé společnosti navíc vnímají snahy o eliminaci ženské obřízky jako diktát „západních“ hodnot. Takový postoj zaznívá třeba od soudánských úřadů.

Místní iniciativy jsou neefektivnější cestou k omezení ženské obřízky

Nevládní i vládní organizace se tímto problémem zabývají od 70. let minulého století. Doposud se podařilo zajistit především politickou podporu pro vymýcení obřízky a mobilizovat veřejné mínění. Klíčovým nástrojem je šíření informací, vzdělávání a také poradenství. Jako účinné se jeví projekty, které se nesnaží tento rituál zcela odstranit, ale nahradit jej

takovým, který není škodlivý. Aby byla tato snaha úspěšná, musí být součástí širších programů k ochraně žen před násilím a k zajištění jejich rovnoprávného postavení ve společnosti.

Amnesty International v boji proti ženské obřízce

Amnesty International se snaží využít svůj vliv k ochraně žen a dívek před tímto mrzačením. Její role spočívá především v podpoře dalších organizací a jednotlivců, v poskytování odborných znalostí a v provádění výzkumu. V rámci dílčích projektů v jednotlivých zemích ve spolupráci s místními ženskými organizacemi provádí informační kampaně, usiluje o vzdělávání zdravotníků a také lobuje u vlád s cílem zajistit legislativní ochranu žen.

Převzato z rozhovoru s Evou Dobrovolnou z Amnesty International, který pro www.feminismus.cz připravila Linda Sokačová.

Jesle - poslední skanzeny v ČR?

Jan Schneider

V Evropě jsou jesle zcela běžnou a uznávanou součástí výchovného, vzdělávacího a sociálního systému, a to přesto, že mnohde nemají zdaleka takovou tradici a zkušenosti jako u nás.

Když se začne mluvit o jeslích, většina lidí v České republice se otřese hrůzou, případně zamumlá něco o „krkavčích rodičích“, a snaží se z konverzace co nejrychleji utéct. V tomto ohledu jsme v rámci Evropy, ale i celého západního světa do značné míry unikátní. Jinde jsou jesle zcela běžnou a uznávanou součástí výchovného, vzdělávacího a sociálního systému, a to přesto, že mnohde nemají zdaleka takovou tradici a zkušenosti jako u nás. Posledních dvacet let jsou u nás však jesle na radikálním ústupu. Došlo to až tak daleko, že dnešní kapacita nedokáže zajistit umístění do jeslí ani jednomu procentu dětí předškolního věku.

Odpůrci rádi argumentují škodlivostí a nevhodností jeslí, bohužel to však dokládají materiály a fakty ze 70. let a při bližším rozhovoru s nimi zjistíte, že současné moderní jesle nikdy nenavštívili. Jesle se však, jako vše ostatní, za ty desítky let rozvíjely a zdokonalovaly. Dnes jsou těm z let sedmdesátých podobné jen vzdáleně.

Zatímco dříve se děti dávaly do jeslí v podstatě povinně od šesti měsíců, což pochopitelně vyvolávalo určitou nevoli, dnes jsou to, a snad už vždy budou, naopak zařízení, která umožňují matkám návrat do práce, a to ve chvíli, kterou si samy vyberou. Většina dětí je umístována do jeslí kolem druhého roku, jsou ale i takové, které přijdou už v jednom roce. Každé dítě je jiné a ke každému je přístupováno individuálně. Zásadní rozdíl oproti minulosti je v režimu. Dříve byla pévná a striktně dodržovaná pravidla. Děti musely být v jeslích nejpозději v osm hodin ráno a mohly být vyzvedávány pouze v určitý čas. Dnes může rodič dítě přivést a opět ho vyzvednout v podstatě kdykoliv, s výjimkou doby odpoledního spánku mezi dvanáctou a druhou hodinou odpolední. Je pouze potřeba dát do osmi hodin vědět, zda dítě dorazí, a to kvůli zajištění stravy. S tím samozřejmě souvisí i to, že naše, ale i mnohé jiné jesle, kromě klasických celodenních jeslí poskytují i hlídací službu, kterou je možno využít i jen na několik hodin za měsíc. Vše vychází ze snahy vyjít maximálně vstříc potřebám rodičů a dětí a respektovat jejich případné flexibilní pracovní úvazky i jiné povinnosti.

Od minulosti se snížil počet dětí na jednu sestru, v naprosté většině případů není více než 5-6 dětí na jednu sestru, což umožňuje věnovat se každému dítěti více individuálně. Na každém oddělení je také pomocnice, která zajišťuje úklid a další pomocné práce, což sestrám umožňuje věnovat se pouze dětem.

Toto zlepšení má samozřejmě i druhou stránku. Čím je péče více individuální a lepší, tím je i dražší. Péče o děti všeobecně má vysoký podíl lidské práce a o jeslích to platí dvojnásob. Mzdové náklady činí kolem 75 % veškerých provozních nákladů, na kterých se těžko dá příliš ušetřit bez ovlivnění kvality poskytované péče. U školek, kde je podíl mzdových prostředků jen o něco málo nižší, je tento problém řešen dotacemi na mzdy z MŠMT, jesle však od státu nedostanou nic. Když vezmeme v úvahu, že náklady na jedno dítě v jeslích se pohybují mezi 11 000–13 000 Kč měsíčně (a to vůbec neuvažujeme investice do objektu, zahrad, apod.), tak fungování soukromých jeslí je značný problém, protože málokdo si může dovolit tolik platit. Navíc rodič, který umístí své dítě do jeslí na více než pět dní v měsíci – na rozdíl od rodiče, který využívá různých dětských koutků, au-pair, chův a podobných služeb – přijde o rodičovský příspěvek. Tím se celkové náklady na umístění dítěte do jeslí dostávají k hranici 20 000 Kč. Není snad třeba říkat, že to je hranice pro naprostou většinu rodičů zcela nedosažitelná. Některé obce, a městská část Praha 4 jednou z takových obcí je, se proto rozhodly alespoň nějakou kapacitu jeslí dostupných alespoň pro širší veřejnost udržet. Je to však služba velmi finančně náročná a mohou si ji dovolit pouze větší města, obyvatelé menších obcí mají jednoduše smůlu a musejí hledat jiné možnosti zabezpečení péče o dítě, z nichž málokteré však poskytují jistotu a vzbuzují důvěru rodičů tak, jako právě jesle.

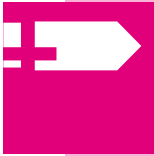
Z Ministerstva práce a sociálních věcí v dnešní době přicházejí informace o plánovaném zavedení různých alternativních forem péče o malé děti, jako je například často v médiích zmiňovaná vzájemná rodičovská výpomoc. Zavádění těchto služeb se opírá především o zkušenosti ze zemí západní Evropy. Co se však už nezmiňuje, je fakt, že tyto služby jsou vždy součástí komplexního „repertoáru“ služeb péče o děti, jehož jsou jesle součástí, a to součástí dominantní. Pokud chceme mít opravdu fungující rodinnou politiku se zajištěnou kvalitní a dostupnou péčí o malé děti, budeme muset překonat předsudky z minulosti a smířit se s tím, že bez jeslí to nepůjde.

Autor je zastupitelem MČ Praha 4 pověřený vedením Zdravotnického zařízení MČ Praha 4.

Některé obce, a městská část Praha 4 jednou z takových obcí je, se proto rozhodly alespoň nějakou kapacitu jeslí dostupných alespoň pro širší veřejnost udržet. Foto: MČ Praha 4

Části zprávy OECD, o kterých se nemluvílo

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) vydala v dubnu zprávu hodnotící ekonomiku v České republice. Premiér Mirek Topolánek ji uvítal slovy: „Zpráva OECD o ekonomickém přehledu České republiky poměrně přesně popisuje naši situaci a představuje vítaný,

nezávislý pohled na českou ekonomickou realitu. Zároveň musím důrazně popřít, že by lidé z OECD, kteří vypracovali tuto zprávu, byli mými externími poradci, to byl samozřejmě žert. Ale závěry a doporučení se natolik ztotožňují, anebo shodují s mými názory a s názory vlády, že by toto podezření snadno mohlo vzniknout.“

Gender Studies by proto ráda seznámila veřejnost s podrobnostmi zprávy, které se týkají především slaďování pracovního a osobního/rodinného života. Následují vybrané citace z dokumentu, které hovoří samy za sebe:

Doporučení nabízející řešení nedostatku pracovních sil na trhu práce:

Tříletá rodičovská dovolená je příliš dlouhá; cílem by měla být kombinovaná mateřská a otcovská dovolená v délce dvou let, případně kratší. Plánované změny, jejichž cílem je motivace otců pro čerpání otcovské dovolené, jsou slibné a měly by být dále rozvíjeny.

Mnohem větší úsilí by mělo být věnováno podpoře zařízení péče o děti. Zde jsou navrhované cesty, jak plánovaných opatření – vedle těch již připravovaných – dosáhnout:

Podpořit péči o děti mladší tři let (před nástupem do mateřské školy) prostřednictvím existujících struktur, například stimulovat městské a obecní úřady k tomu, aby nabízely zařízení péče o děti. Rodičovské příspěvky mohou být nahrazeny – částečně nebo plně – poukázkami, určenými k úhradě obecních nebo soukromých zařízení péče o děti.

Potrvá-li současný nedostatek míst v mateřských školách, je třeba zvážit další podporu mateřských škol.

Motivovat otce k podílu na péči o děti – to posílí pozici matek na pracovním trhu. V tomto ohledu je podpora otců pro čerpání rodičovské dovolené perspektivní a měla by být dále rozvíjena.

Tříletý systém rodičovské dovolené je příliš dlouhý i s ohledem na zdravý vývoj dítěte. I proto by vládním cílem měla být kombinovaná mateřská a otcovská dovolená v délce dvou let nebo kratší. A to navzdory tomu, že zkracování rodičovské dovolené se zdá být v současné době nevhodné, protože současná česká vláda je přesvědčena, že systém reflektuje společenské výhody péče o děti, která je zajišťována rodiči. Panuje přesvědčení, že přednosti této péče vycházejí z negativní zkušenosti s kolektivní péčí o děti před rokem 1989. K tomu jsou odborníky zdůrazňovány výsledky výzkumů, které obhajují rodičovskou péči o děti. Zkrácení rodičovské dovolené a zároveň i podpoření vývoje kognitivních procesů dětí, kterou přináší institucionální péče, předpokládá větší úsilí odpovědných míst v podpoře služeb péče o děti.

(Citováno ze stran 66, 67, 75 a 76 zprávy)

Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů schválila dva podněty Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů v rodinném a pracovním životě

Podněty, které představila Alexandra Jachanová Doleželová, členka výboru, souvisí s jeho prioritou – podpora dřívějšího návratu rodičů z rodičovské dovolené. Jedou z forem této podpory je dostatečná a rozmanitá nabídka zařízení péče o předškolní děti, převážně o děti do tří let.

Aby tato nabídka mohla vzniknout a rozvíjet se, je potřeba vyřešit legislativní ukotvení různých zařízení a služeb péče o děti. První podnět tedy zní: Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů doporučuje vládě vyřešit legislativní ukotvení pro vytvoření podmínek slaďování pracovního a rodinného života (např. pro provoz firemních školek, mateřských center, vzájemné rodičovské výpomoci, obecních jeslí a podobně).

Druhý podnět reaguje na to, že od 1. 1. 2009 nebudou obecní jesle spadat pod Ministerstvo zdravotnictví a nebudou pod kompetenci žádného ministerstva. To může negativně ovlivnit jejich budoucí rozvoj. Výbor se také shodl, že je nutné prolomit hranici tří let a sjednotit předškolní systém péče o děti jak po legislativní, tak finanční stránce. Rada vlády pro rovné příležitosti doporučuje vládě, aby agenda péče o děti předškolního věku byla zařazena do gesce jednoho ministerstva.

Oba podněty představí ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny Džamila Stehlíková vládě k projednání.

Domáci násilí zažilo 38 % žen

Podle výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem AV ČR a Filozofickou fakultou UK zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38 % žen.

Domácí násilí zahrnuje fyzické, sexuální, psychické či ekonomické násilí (či např. vynucenou izolaci), k nimž dochází mezi blízkými osobami. Většinu obětí domácího násilí tvoří ženy, přičemž pachatelé jsou obvykle jejich současní i bývalí partneři (dochází ale i k násilí na dětech, starých osobách, k násilí žen proti mužům či k násilí v homosexuálních vztazích).

Domáci násilí se objevuje mezi lidmi všech úrovní sociálního postavení, nezávisle na vzdělání, ekonomické situaci, rase či příslušnosti k etnickým skupinám apod.

MÝTY O DOMÁCÍM NÁSILÍ

➡ Domáci násilí se týká jen sociálně slabších vrstev.

Domáci násilí se vyskytuje ve všech společenských skupinách, nezávisle na vzdělání či ekonomické situaci pachatele či oběti.

➡ Domáci násilí není běžné, týká se jen několika málo rodin.

Podle reprezentativního výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem AV ČR a Filozofickou fakultou UK zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38 % žen.

➡ Domáci násilí jsou spíš hádky, „italská manželství“.

K domácímu násilí dochází záměrně a opakovaně. Je třeba odlišit běžný manželský či partnerský konflikt, při němž proti sobě stojí dva jedinci ve stejné pozici, a domácí násilí – kde to je vystrašená oběť a násilník. Domáci násilí navíc není jen hádkou – kromě psychického teroru (vyhrožování, ponižování, odírání potravy či spánku) často dochází k surovému fyzickému napadání, které končí vážným zraněním s celoživotními následky, či dokonce smrtí.

➡ Příčinou domácího násilí je především alkoholismus partnera.

Příčinou domácího násilí je snaha získat kontrolu nad partnerem. Alkohol může sloužit jako „spouštěcí prvek“ nebo jako výmluva, není ale příčinou násilí.

➡ Za domácí násilí si mohou ženy samy, muže totiž provokují.

Řada pachatelů není ochotna převzít zodpovědnost za násilí, takže z něj obviňují oběť. Násilní partneři se na „vyprovokování“ k násilí vymlouvají často – důvodem k násilí podle nich může být cokoliv, co není podle jejich představ. Ovšem i kdyby je někdo „provokoval“, těžko by např. napadli kolegu či kolegyni v práci, spolecestujícího apod. K násilí se v rodině uchýlí proto, že mají pocit, že si to mohou dovolit, a proto, že chtějí získat nad partnerkou absolutní moc a kontrolu. Omluvou pro fyzické napadení či psychický teror ale nemůže být žádné jednání ani fakt, že se jedná o partnerku či manželku. Za násilí má vždy odpovědnost ten, kdo se ho dopouští. Pouze on má možnost rozhodnout, jak se bude chovat, zda použije násilí, či nikoliv. Domáci násilí nebývá nezvládnutím konfliktu, ale chováním, které má vést k získání kontroly a moci nad partnerkou (popř. partnerem) a jejím udržení.

➡ Ženy mají násilí ve vztahu rády.

Jde o druhý nejčastěji rozšířený mýtus, často podporovaný pornografickým průmyslem. Prakticky žádná žena však netouží po soužití, v němž by byla tlučena, ponižována, psychicky deptána.

➡ Situace asi není tak strašná, jinak by partnerka od násilníka odešla.

Ženy neodcházejí od násilného partnera z řady důvodů – chtějí zachovat dětem úplnou rodinu, mají k partnerovi stále citový vztah, omlouvají jeho jednání a hledají chyby především v sobě. Mezi důvody, proč oběť neodejde, ale patří i strach z fyzického napadení, zastrasování a vydírání ze strany partnera, pocit bezmoci a beznaděje, ekonomická závislost. Samotný odchod navíc domácí násilí nevyřeší – řada pachatelů se násilí dopouští i nadále a snaží se získat ztracenou kontrolu nad obětí.

➡ Oběť a pachatele domácího násilí lze snadno rozpoznat.

Domáci násilí může být skryto za zdmi domova po velmi dlouhou dobu, a to i před příbuznými oběti. Ta se totiž za násilí stydí nebo se obává reakce pachatele, a tak svá zranění maskuje, případně je vysvětluje jinými příčinami. Naopak násilní partneři se svému okolí jeví jako příjemní a sympatičtí lidé, kteří se ke své partnerce a dětem chovají dobře – násilí se totiž dopouštějí pouze vůči své partnerce a v soukromí, a tak se chovají jako „doktor Jekyll a pan Hyde“.

KAM SE OBRÁTIT:

POLICIE 158

MĚSTSKÁ POLICIE 156

LÉKAŘSKÁ POMOC 155

LINKA PRÁVNÍ POMOCI PRO ŽENY, OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Tel.: 224 910 744 (St 18.30–20.30)

SEZNAM INTERVENČNÍCH CENTER V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH NALEZNETE NA WWW.ROSA-OS.CZ.

➡ PRAHA

ROSA – INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ CENTRUM PRO TÝRÁNÉ A OSAMĚLÉ ŽENY

Komplexní psychosociální pomoc pro ženy, oběti domácího násilí

Tel.: 241 432 466, SOS linka: 602 246 102 (Po–Pá 9.00–18.00), e-mail: poradna@rosa-os.cz

www.rosa-os.cz, www.stopnasili.cz

PROFEM

Právní poradna pro ženy, oběti domácího násilí

Tel.: 224 910 744 (Út 9.00–11.00 a St 18.30–20.30)

www.profem.cz – on-line právní poradna

PSYCHOSOCIÁLNÍ CENTRUM ACORUS

Pomoc ženám, obětem domácího násilí, azylové ubytování

Nonstop linka: 283 892 772

www.acorus.cz

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ

Pomoc obětem trestných činů

Tel.: 257 317 110

Nonstop linka DONA (pro oběti domácího násilí):

251 511 313

www.bkb.cz, www.domacinasili.cz, www.donalinka.cz

➡ BRNO

PERSEFONA o. s.

Komplexní přímá pomoc obětem domácího násilí a doplňkové právní a psychologická pomoc obětem znásilnění a sexuálního zneužívání. Služby jsou určené všem ženám a mužům, kterých se dotýká problém domácího násilí.

Telefonní linka pomoci: 737 834 345 (každý den 9.00–17.00)

Tel.: 545 245 996 (Po–Pá 9.00–17.00)

E-mailové poradenství: domacinasili@persefona.cz

www.persefona.cz

MAGDALENÍUM

Azylový dům pro ženy, oběti domácího násilí, s utajenou adresou

Nonstop linka: 776 718 459

www.magdalenium.cz

➡ LIBEREC

INTERVENČNÍ CENTRUM LIBERECKÝ KRAJ – Centrum sociálních služeb

Tel.: 482 750 063

www.csslk.cz

Informace i text byly převzaty z webových stránek www.rosa-os.cz s laskavým svolením občanského sdružení ROSA, které nabízí komplexní pomoc ženám, obětem domácího násilí.

PŘÍMÁ CESTA

➡ *Přímá cesta je časopis, který vydává Anarchofeministická skupina. Vychází od roku 2001, poslední, deváté, číslo vyšlo letos v dubnu. V Přímé cestě najdete články o sociálních tématech z anarchofeministické perspektivy; hlavní témata vyšších čísel jsou např. muži v patriarchátu, jazyk, výchova a vzdělávání, sexualita. Rodičovství, tedy i těhotenství a výchova, je tématem posledního čísla. Článek Diktátoři ve stravování se týká vegetariánského stravování během těhotenství a u dětí. Nemoc zvaná těhotenství popisuje proces od otěhotnění až po porod, autorka polemizuje s přístupem k těhotné jako k pacientce a snaží se kriticky nahlížet řadu vyšetření, která se bez valného přínosu stala běžnou rutinou. Vnitřní rozpory ve výchově, které rodiče řeší, shrnuje text Mít děti je to největší dobrodružství. Článek s názvem Chci dítě je sondou do možnosti neheterosexuálního rodičovství. O koncepci postpedagogiky je článek Výchova je násilí. Část článků se věnuje tématu komunikace. Komunikace jako mocenský nástroj nastiňuje ideální vizi komunikace ve vzdělávacím procesu. O konsensu jako o nejlepším prostředku společné domluvy je článek Hlasovat, nebo se prokousávat ke konsensu? Sex je formou komunikace – o tom se více dočtete v článku Sex jako hra. Novinkou Přímé cesty je příloha pro děti – Děti útočí, ve které najdete netradiční omalovánky a příběhy.*

O dětských plenách, Baníku a migréně

Foto: Den otců v Pražské Zoo

Lukáš Sedláček

Zvláštní debatu jsme tuhle vedli s kamarádem. Na první pohled trochu stereotyp: seděli jsme v hospodě, před sebou každý půllitr piva, v televizi nad námi hrála Sparta s Baníkem. Náš spor se ovšem netýkal fotbalu, ale přebalování. Poté, co jsme se vášnivě pohádali o tom, který krém je na dětskou pokožku nejvhodnější, jsme přesunuli náš spor k ještě zásadnějšímu tématu: látkové nebo papírové? Pochopitelně pleny. Protože mezi námi nepadla shoda, co že je vlastně ekologičtější (no jo, Tomášův trumf o spotřebě vody a energie při praní...), začali jsme řešit to nejdůležitější – techniku. Od počátečního rozestavení všech přebalovacích propriet (včetně dítěte) až po nejrůznější finty při zapínání plíny. V momentě, kdy Tomáš začal vysvětlovat svůj grif na utírání zadečku, barmanka za barem evidentně zavravorala. Když jsem následně začal na stole rozkládat tácky a piva, abych demonstroval jak precizně je třeba připravit přebalování trojčat, prohlásila, že tohle už je trochu moc. Bavit se prý u fotbalu o miminách je jako bavit se v kostele o pornu. Je fakt, že po chvíli znervózněli i místní štamgasti na baru, tak jsme se zklidnili a přesunuli se k méně konfliktnímu tématu: spolehlivým technikám uspávání. Barmanka i nadále vzdychala a kroutila nevěřicně hlavou, ale časem se našťěsti nechala více strhnout fotbalem v televizi a naše plkání o miminkách bohorovně ignorovala.

Naštěstí pro její duševní zdraví se nikdy nedozvěděla, že vůbec nešlo o naše děti, neboť ani jeden z nás žádné nemá. Oba dva jenom pravidelně děláme chůvy dětem našich kamarádů – protože když můžete mít holku na hlídání, proč taky nemít kluka, že. Ono se sice říká, jak jsou dnes pečující tátové v kurzu, jak je kdekdo obdivuje a jací jsou to pomalu hrdinové. To jo. Prál bych vám vidět tváře mých kamarádů, když jim říkám, že nemůžu jít na hokej, protože jsem slíbil kámošce hlídání, aby mohla do divadla. Uvidíte všechno možné jen ne obdiv. Zase tak daleko s tou emancipací nejsme.

Lidi dnes už pochopí, když chce milující táta zůstat doma na rodičovské se svojí dcerou či synem. Pozdvižení nastává až ve chvíli, pokud děti nemáte, ale rádi se o ně staráte. U některých lidí nezáleží, jestli děti mají nebo ne – jejich láska k dětem se předpokládá jaksi apriori – to platí pro lidi s vagínou. Lidé bez dětí i bez vagíny musí umět svoje našení pro děti nějak smysluplně vysvětlit. A taky umět přejít spoustu poškleků – od poznámek o „pořádných“ chlapcích až po narážky na pedofilii. Asi je to spravedlivé – ženy, které naopak veřejně demonstrují svoji nechuť k dětem a prezentují svoji touhu nemít děti vůbec, by mohly o pošklebování a veřejném odsouzení vyprávět hodiny.

Nic naplat, rovné příležitosti jsou rovné příležitosti a emancipaci s kočárkem ani bez nezastavíš. Koneckonců, být chůvou je vlastně náramně mužská záležitost. Jednou za čas si s dětmi pohrát, přebalit, pomazlit, přečíst pohádku, dát spát – matka-kamarádka se vrací domů a já traďa za zábavou (třeba na fotbal). Někdo by namítl, že to je tak trochu tradiční mužský přístup k dětem, že? Zkuste to ale vysvětlit barmance a místním štamgastům v jedné brněnské hospodě.

No, fotbal skončil (Baník vyhrál, jak jinak), barmanka si k nám smířlivě přisedla, v ruce noviny, v nich článek s názvem „Přibývá mužů odmítajících sex“. Chudák holka vzdychla a říká: „Je to v hajzlu s tou emancipací chlapů. S holkama u piva rozebíráme fotbal, kluci se mi tu bavi o přebalování a teď ještě abych chlapa přemlouvala do postele.“ Cha, jen jsme se s Tomášem pousmáli a taktně mlčeli. A tak už se nedozví, že zatímco ona koukala na druhý poločas, naše debata šla od mimin trochu jinam – jak se nejspolehlivěji vymluvit z postele. Migréna je ohraná, tu vám donekonečna nikdo žrát nebude.

No jo, to jsou ty měnící se role mužů a žen. Kluk-chůva, holka-hokejistka, pánská migréna a barWomanka z toho má těžkou hlavu. Ještě že jsou věci, které se nikdy nezmění – třeba ten Baník.

Foto: Kristýna Káralová

Je libo růžovou žehličku pro princezničku?

Markéta Štěpánová

Vychovávat dítě je velké dobrodružství. Je to zábavný proces plný objevování řady věcí, o kterých člověk bezdětný nemá ponětí. Mít dítě je i obrovská výzva. Na dětech se totiž mnozí z nás snaží uplatňovat své ideální představy o výchově, snažíme se aplikovat to, o čem jsme přesvědčeni, že je správné. Chceme dětem umožnit svobodné rozvíjení jejich schopností a dovedností a přirozeně nechceme, aby tomu kdokoli jiný zabráňoval.

Pokud chceme dostát svým ideálům, velice brzy po porodu se touto výzvou stane i boj s takzvanými genderovými stereotypy. Není to někdo, na koho si můžeme ukázat prstem, ale svobodnému rozvoji osobnosti jistě brání. Jedná se o společensky hluboce zakořeněnou představu, že člověku něco (ne)přísluší na základě jeho pohlaví. Odlišný přístup k oběma pohlavím je uplatňován již od raného dětství. Pokud tedy nechcete bojovat, pořádně se ujistěte, jestli se vám právě narodila holka, nebo kluk. A podle toho se nalaďte buď na růžový svět plný volánků, panenek, princezen, něhy, lásky, péče a pokory, nebo na svět modrý, který okupují auta, bojovníci a stavebnice, kde se válčí, soutěží a dobývá. V opačném případě se připravte na řadu absurdních situací, protože společnost na vás zatím připravena není.

Chtěla bych poukázat na genderové stereotypní chování k dětem v tom nejtůtlejším věku, vlastně už od narození do té doby, než přijde do kontaktu s institucionální péčí. V této době se totiž do výchovy nejvíce promítá to, co má zakořeněno v sobě každý a každá z nás, a nelze se ještě odvolávat na to, že naše dítě kazí škola či školka. Máte to takzvaně ve svých rukou. I tak ale sama mnohdy bezradně kroutím hlavou a vlastně nevím, co si počít. Rozlišování holčičího a klučičího světa se na mě valí ze všech stran a já se snažím tomu vzdorovat.

Mnohdy je absurdní už samotný důraz, který je kladen na rozlišování pohlaví dětí. Proč je tak důležité vědět, jestli je dítě hrající si s tím vašim na písku kluk nebo holka? Změní to nějak váš přístup k němu? Ano, změní. Naprosto odlišné se totiž díváte na kluka, něco jiného čekáte od holky. Proto vás tak rozhodí růžová barva u kluka, proto vám nějak nesedí, že si hraje s kočárkem. Kluci to mají v tomto věku těžší, protože není moc věcí, které holkám nepřísluší, zato pro kluky je toho zapovězeno dost. Nepřekvapí vás holčička v modrých kalhotách na motorce, ale dlouhovlasý kluk s panenkou v růžové sukni. Pohlaví dětí chceme při kontaktu s nimi znát, abychom věděli, co od nich můžeme čekat. Je to ale opravdu tak jednoduché? Můžeme od nich něco čekat na základě jejich pohlaví? Myslím, že ne. Myslím, že bychom neměli.

Začne to už tím, jak reagujete na informaci o pohlaví dítěte. Tak nějak „přirozeně“ se vám s klukem pojí to, že křičí („jako pořádný chlap“), zatímco holčička pláče („něžně a roztomile“). Ted' to asi trochu přeháním, ale předtím, než jsem se s tím sama setkala, bych také některé reakce rodičů, převážně matek, zařadila spíše do žánru sci-fi. Proklamace o tom, že „ten jejich Honzík je pořad tak špinavý, ale že s tím se nic nedá dělat, že je to čuně, protože to je přeci každéj chlap“, jsou možná úsměvné, ale ve své podstatě děsivé. Protože jak to začne v porodnici, pokračuje to i dál. Pečlivě volíte barvu, aby náhodou nedošlo k záměně, necháte píchat holkám uši hned po narození, protože náušnice jsou přeci tím poznávacím znamením. Pokračuje to hračkami, se kterými přichází dítě do kontaktu. Do očí bijící segregace je dobře patrná v hračkářství. Není to nic podprahového, nikdo se netají tím, že existují „klučičí“ a „holčičí“ hračky, vždyť v obchodech to jsou oddělené části. A není tajemstvím, že hračky pro holky je připravují na oblast rodinného, domácího života, zatímco kluci se připravují na sféru veřejnou, učí se objevovat, zkoumat, stavět, bojovat. Pro holky tady pak máme dětské žehličky prkno, smetáček a lopatičku, pro extrémně zručné a šikovné malý mixér od stejné značky jako má maminka (za téměř stejnou cenu, ovšem v barvě růžové).

Mohla bych pokračovat tím, jak na děti mluvíme, co od nich očekáváme, jaké chování a charakteristiky oceňujeme. To všechno je často ovlivněno jejich pohlavím a tím, jaké role jim společnost vtiskla. Ať už se na toto rozdělení rolí díváme jakkoli, když se nad ním člověk zamyslí, je těžké popřít, že děti omezuje. Nechme je vybrat si, s čím si chtějí hrát a jaké chtějí být, vždyť je to jejich život.

Nevím, od kolika let jsou moje spolupracovnice ženy...

Štěpán Toman

...opravdu si nepamatuji, jestli ten člověk, co mne vytáhnul z dělohy, byla žena, a jestli jsme spolupracovali. To ani není ta doba, co jsem o ní chtěl mluvit. Ta začala až poté, co jsem dodělal školu a vnořil se do vytváření HDP ČR. Teď pracuji jako architekt v jedné architektonické kanceláři v Praze s nějakou tou desítkou interních zaměstnanců a zaměstnankyň, velkým množstvím externistů a externistek a odborníků a odborníků.

Přemýšlím, jestli se něco změnilo na mém postavení jako muže za dobu, co jsem v pracovním procesu. Asi jsem si nějakým tajemným způsobem vybíral kanceláře, kde to bylo půl na půl, ale vždycky jsem přemýšlel nad tím, jak to vypadá v kancelářích, které jsou čistě mužské či ženské. Jestli třeba v takovém typu společnostech mají nějaké speciální rituály, jako tajné spolky a tak. Třeba, že musí stát jednou nohou ve kbelíku s vápnem nebo si uprostřed kanceláře udělají parní lázeň, kam všichni zasednou, natíásají se a vedou „monogenderové“ řeči.

To jsem se dostal trochu někam jinam, než jsem chtěl, spíš jsem přemýšlel o té skotské královně, co válčila tak, že se dostala do legend, o té nové španělské ministryni obrany a jak jí to jde a proč v práci vlastně nemáme saunu... V tomhle kontextu je nějaká moje reflexe měnicího se postavení mě jako muže v práci trochu zvláštní. Možná, že se za tu dobu, co pracuji, nic moc nezměnilo, ale možná, že ano, anebo se třeba stalo něco jiného, co změnilo zase další věci a tak.

Myslím, že digitalizace a virtualizace většiny kontaktů, a hlavně těch pracovních, posunula vnímání mužů a žen do trochu jiné roviny. Architekt pracuje a komunikuje se spoustou profesí, specialistů, developerů, investorů, úředníků a podobně. Většinou pomocí e-mailu, ftp, Skype, ICQ atd., což generuje klasický problém internetu: „Kdo opravdu je na druhé straně informačního kanálu?“

Jsou firmy, které ke komunikaci s klientem používají jednu e-mailovou adresu, nebo adres několik, ale rozdělených ne podle identifikace komunikátora, ale podle druhu komunikace. Většinou ani nevíte, jestli člověk, který vám posílá plány, na nich skutečně pracoval, anebo je odesílatel někoho asistent či asistentka, šéf či šéfova, kdo vám posílá zkontrolovanou práci někoho jiného, nebo někdo, kdo zrovna má vaši adresu, a tak vám to pošle, protože ho o to někdo požádal nebo to má v popisu práce.

S většinou spolupracovníků se setkávám jen virtuálně, a tak si nejsem nijak zvlášť jist, s kým pracuji, natož abych mohl určit jestli to je muž, nebo žena. Tím vším chci říct, že tento způsob komunikace vymazává pohlaví zúčastněných pracovníků na projektech mlíčovými kroky. Prostě začíná být úplně jedno, jestli jste muž, nebo žena. Ten důležitý kus identifikace je až za zavináčem, kde se praví, odkud jste a co děláte.

KOMIKS

Komiksy v Půl na půl novinách nakreslila Dora Dutková pro projekt „Fit pro změnu: flexibilita a genderová rovnost na trhu práce“. Tento projekt je financován Evropskou komisí v rámci plánu D.

Skandální odhalení: Ženy v ČR nejsou rovnoprávné!

Michaela Marksová-Tominová

Říká se, že ženy v Česku nemají s rovnoprávností problém. Ne že by v každodenním životě bylo z tohoto hlediska úplně všechno v pořádku, ale v globálním měřítku jsou Češky považovány za velmi emancipované. Investiční novinářky z Půl na Půl ale ke Dni rovnosti žen a mužů odhalily šokující zjištění: není to pravda! Tajemství se skrývá v ženském příjmení.

Většina českých žen má totiž příjmení s koncovkou -ová. A to je, jak známo, koncovka přivlastňovací. Zachovala se z dob, kdy ženy byly pouze osobami druhořadými, odvozenými od existence mužů, byly něčí majetek: nejdříve otce (je-li otec Novák, pak jste Novák-ova, tedy patřící Novákoví), posléze přešly plynule do vlastnictví manžela – mimo jiné tím, že přijaly jeho příjmení. Jedněmi z největších odpůrců ženské rovnoprávnosti tak zřejmě jsou čeští jazykoví puristé. Přivlastňovací koncovky totiž zavile píšou i tam, kde neexistují – když je používají u cizinek.

Zvyk žen měnit po sňatku své příjmení za manželovo je zde stále hojně rozšířený. Přitom logika tohoto kroku není vůbec žádná, jedná se pouze o podivnou tradici. Jestli vám podivná nepřípadá, vžijte se do role nezávislé pozorovatelky: celé dětství, pubertu a nezanedbatelnou část dospělého života žijete pod jednou identitou. Rodné příjmení obsahují vaše první doklady, znají vás s ním všichni spolužáci ze základní, střední i vysoké školy. A najednou stříh – stačí pár minut a vaše příjmení zmizí v nedohlednu.

Pravda, dnes už si řada žen nechává příjmení obě. Ale tato možnost existuje teprve necelých 10 let. Pokud jste vdaná déle a své rodné příjmení byste chtěla připojit k manželovu až dodatečně, máte smůlu: úřednice (popř. úředníci) radí rozvést se a znovu vdát. Jinak se totiž dostanete do kategorie „změna společného příjmení manželů“, a dvojitě příjmení by musela mít úplně celá rodina.

Đábel se skrývá v detailu, a tak bychom si v ženských příjmeních měly konečně udělat pořádek. Přivlastňovací koncovku ze svých příjmení odpáeme pouze sňatkem s cizincem či přihlášením se k nějaké jiné národnosti, což využijí jen některé. Tak alespoň vy, které si ještě můžete vybrat: nechávejte si po sňatku své příjmení. Anebo přesvědčte manžela, že Tomáš Garrigue Masaryk je hoden následování. Jinak tady skutečnou rovnoprávnost nevybudujeme!

Ptali jsme s v pražských ulicích...

V ulicích a podnicích Prahy jsme se ptali, zda v České republice existuje rovnost mezi muži a ženami (1), a pokud jsme od respondentů získali odpověď, ptali jsme se dál: „Z čeho tak usuzujete?“ (2).

► **Petr Král, 37 let, IT specialista, 2 děti**

- 1) Určitě existuje.
- 2) Na dveřích u WC jsou figurky vždy stejně veliké.

► **Olga Škochová-Bláhová, 34 let, výtvarnice, 2 děti**

- 1) Ne.
- 2) Nedávno jsem četla článek o tom, že v Čechách ubývají ženy v politice, což je zcela v rozporu s evropským trendem, kde i v tradičně nejkonzervativnějších zemích, jako jsou Itálie a Španělsko, v politice ženy přibývaly a tvoří asi jednu čtvrtinu až jednu třetinu. Úspěšná politička za ODS, působící na regionální úrovni, říkala, že neměla podporu pro krajské volby, neměla totiž čas na udržování vztahů uvnitř strany – chození do hospod nebo na fotbal...

► **Milan Kalich, 39 let, architekt, 1 dítě**

- 1) Je to u nás docela dobrý, ale 100% to není.
- 2) Přebírají se stereotypy, které na nás útočí od mateřských školek až po média. Ve školkách se například pořádají setkání pro maminky, a ne pro rodiče, přebalovací pultry jsou převážně na dámských záchodcích – cítím se jako muž v této oblasti diskriminovaný.

► **Vít Kinský, 30 let, produkční, 2 děti**

- 1) Asi není.
- 2) Myslím si, že problém je už ve výchově – „mamka vaří, uklízí, tatka čte noviny, ale občas vezme děti ven“.

► **Luboš Vinš, 28 let, číšník, bezdětný**

- 1) Určitě ne.
- 2) Žen je na světě víc. Tudíž jsou přemnoženy, což by nemělo mužům vadit, ale kdo ví.

► **Vilém Král, 45 let, podnikatel, 3 děti**

- 1) Ano.
- 2) Ženy mají, co chtějí. Můžou být svářečkami, a i ve vládě jsou.

Bloody Mary – jen mrtvá ryba plave s proudem

Bloody Mary je feministický zin (nebo-li amatérsky vydávaný časopis), který se inspičuje hnutím riot grrrls (feministickým hnutím uvnitř punkové subkultury). Zaměřuje se především na samozřejmosti každodenního života, jež se při podrobnějším pohledu ukazují jako plné předsudků, dvojích metrů a ideologií. Bloody Mary vychází od jara 2000 a dosavadních 13 čísel se obsahově drží vážného a závažného čtení protkaného vtipy, komiksy, ironií, parodií a pustým nesmyslem. Prozkoumává temné stránky takových témat, jako jsou láska, móda či sexualita, a zároveň si pohrává s osvědčenými rubrikami ženských časopisů, jako jsou psychotesty či módní stránky.

Aktuální 13. číslo na téma láska je možné získat v knihovně Gender Studies, prozkoumat však můžete i on-line verzi zinu na stránkách bloodymary.blog.cz.

Hudba, kterou hrají feministky (a feministé)

Jitka Kolářová

Hudba je už nějaký čas prostředkem, jímž se vyjadřují názory, a zvláště ty, které v hlavním proudu příliš slyšet nejsou. Platí to samozřejmě i o feminismu, potažmo kritice sexismu. Řeč tedy bude o feministických hudebnících a kapelách.

Velký inspirační zdroj pro punk, feminismus i pop-kulturu bylo hnutí riot grrrls, které se objevilo na začátku 90. let 20. století v USA. Šlo o undergroundovou politicko-kulturní aktivitu mladých žen a dívek, které začaly kritizovat sexismus v majoritní společnosti i subkultuře, v níž žily, a zároveň samy začaly tvořit. Hudbu, poezii, časopisy. V nich mluvily o problémech, s nimiž se dennodenně potýkaly: sexuální obtěžování a zneužívání, odcizení, mýtus krásy, dvojí standardy při hodnocení žen a mužů... Nejznámější riot grrrls kapelou byly Bikini Kill, jejichž zpěvačka dnes hraje v diskopunkových Le Tigre. Ale byla to spousta dalších kapel jako Huggy Bear, Bratmobile... K riot grrrls se někdy přiřazují také Hole (domovská skupina zpěvačky Courtney Love), L7 či Lunachicks. Všechny kapely spojuje syrový zvuk a feministický přístup. Odhlédneme-li od riot grrrls, spatříme další výrazné osobnosti. Výjimečnou postavou a inspirací byla nepochybně Patti Smith, která byla jako jedna z mála ve své době více než jen interpretka a která svým zjevem bourala klasické představy zpěvačky-divy. Z dnešních hudebníc lze jmenovat Ani Di Franco nebo Alanis Morissette, mezi feministicky smýšlející kapely patří třeba Chumbawamba.

Jiné žánry také mají své výrazné a neohrožené ženské postavy – například v hip-hopu, který je obvykle velmi sexistický a k ženám nepřátelský, je pár žen, ne snad vysloveně feministicky orientovaných, ale rozhodně silných a sebevědomých: Lauryn Hill a Bahamadia, feministické názory mezi mužskými kapelami v hip-hopu zastupují Looptroop.

Feministicky smýšlející hudebnice a hudebníci

Alanis Morissette, Ani Di Franco, Babes in Toyland, Bahamadia, Bikini Kill, Bratmobile, Courtney Love, Crass, CSS, The Dresden Dolls, Gaia Mesiah, Hole, Huggy Bear, Chumbawamba, Indigo Girls, L7, Lauryn Hill, Le Tigre, Looptroop, Lunachicks, Patti Smith, Peaches, Phoolan Devi Kolektiv, Poison Girls, Stilknok, Submission Hold

Ve spárech hrůzy: žena, či muž?

Genderové perspektivy hororového filmu
Martin Vavřina

Lister: Ty nemůžeš být část můjho já! (...)
Zlý Rimmer: Je to ta tvoje součást, která přátelům ubližuje.
Zlý Kocour: Ta část, která se nejradši dívá na horory.
Zlý Lister: Ta tvá část, kterou láká nevázaný sex.
Zlý Rimmer: Je krutější, je sobecký a myslí na děsivější věci.
Zlý Kryten: Jsi to ty!

Milá čtenářko, milý čtenáři, ano, uvědomuji si jistou nepatřičnost, uvádím-li svou krátkou stať k filmovému hororovému citaci z britského sitcomu „Červený trpaslík“. Nejde však o samoučelnou hříčku. Onen chorus zhmotnělých temných dvojníků posádky zbloudilé těžařské lodě destiluje v hutné nadsázce jeden ze způsobů nazírání na horor a jeho konzumenty: kauzální linku horor – násilí – sex. Horor, plazící se v tmavých sklepeních vzro- něho chrámu kultury, vnímaný vedle pornografie coby žánr poskvrňující mysl i tělo, vyvolávající nečisté myšlenky a tělesné vzruchy.

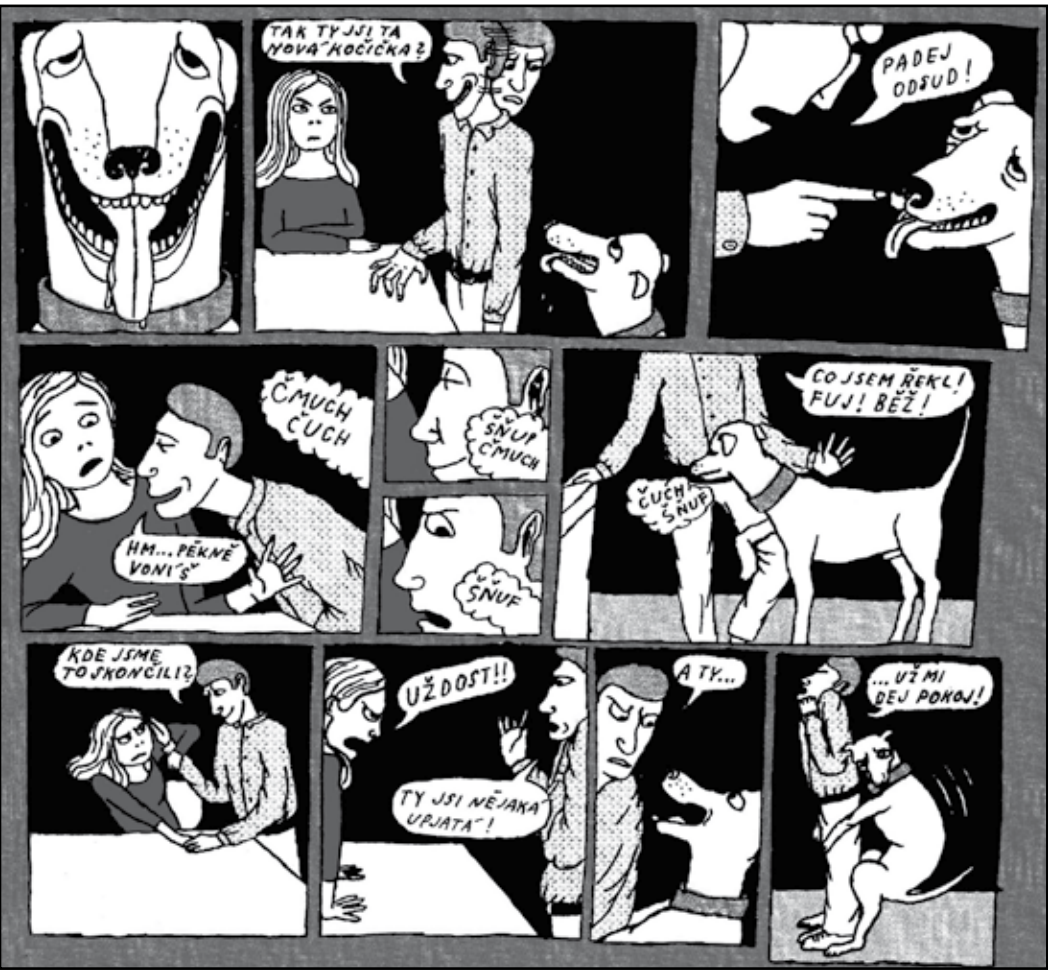
Avšak nejen moralisté vedou svoji při s hororem. V tradičním pojetí je horor neodvratně lapen v masové kultuře, nenabízející zamyšlení či východisko, nýbrž jen únik a zastření, hladký odvoz do světa smyšlenek a zatažení opony za těžkostmi reálného světa. A není snad horor v pohledu některých směrů feministické psychoanalýzy skvělým příkladem pro sadistické východisko z kastracní úzkosti, jež je pro mužského diváka zakleta v ženském těle, přinášejícím slast voyera i hrozbu ztráty penisu? Není snad obrázek křičící ženské oběti ohrožované nožem, motorovou pilou, tesáky či drápy mužského monstra předkládán jako esence filmového hororov?

V krvi prolité v hororech si skutečně mohou dobřela vyprat svá roucha kritické nejrůznějších směrů, má však i své přímluvce. Od osmdesátých let minulého století přichází spolu s rozmachem poststrukturalismu v akademickém světě zájem o nízké, vykořeněné, většinovou společností zavržené. V optice především levicově a feministicky zaměřených autorek a autorů se horor stává společenským artefaktem nanejvýš příhodným pro rozkrývání násilné a utlačovatelské povahy patriarchálního kapitalismu, jakož i nástrojem subverze.

Vlivný esej „Úvod do amerického hororového filmu“ (1979) Robina Wooda odhaluje možnost (nikoliv však nutnost) radikální společenské kritiky v hororovém filmu, právě na půdorysu jeho ne-reálnosti. Z pozic psychoanalytických a sociologických popisuje Wood neurózy moderní americké společnosti a jejich odraz v hororov, který vnímá coby kolektivní noční můru. Pod vnějškovou slupkou smyšlenosti, sloužící jako maskovací síť před vnějšími i vnitřními cenzory, pronikají do filmu obsahy potlačené do nevědomí v převleku monster. Kolem monstra a jeho aktivit se soustřeďují základní ambivalence, zasahující tvůrce hororov, diváky i jednotlivé postavy příběhu – monstrem je zároveň děsivé, ztělesňující výron zapovězeného (sexuálního) chaosu do zdánlivě bezpečné normality, i fascinující, neboť zmar, který kolem sebe rozsévá, je ultimativním gestem rezonujícím s vytěsňovanou touhou otřást utlačitelským řádem, jež nás zformoval.

Opomenout dále nelze Barbaru Creed a její monografii „Monstrózní žensství: film, feminismus, psychoanalýza“ (1993), podřývajícím stereotyp mužského hororového monstra s využitím psychoanalytické teorie Julie Kristevy a jejího pojetí abjektu coby žensství vyvrženého za hranice patriarchální společnosti i psyché. Abjektu, který se v hrůzných podobách – neboť jiných ani v patriarchální optice nabyt nemůže – vynořuje coby monstrem v hororovém filmu a jehož podstata je ženská. Vagina dentata, falická matka, strašlivá pramatka, plodící i požírající zároveň, bez mužské asistence – abych uvedl jen několik podob monstrózního žensství v Creedovou analyzovaných hororových filmech.

KOMIKS

Kalíšek pro zdraví a přírodu

Jitka Kolářová

Napadlo vás někdy, že klasické menstruační vložky a tampony jsou neekologické a nezdravé?

Ty tam jsou doby, kdy naše matky a babičky menstruovaly do vrstev látky nebo buničiny. Sama si pamatuji, jak jsem jednou v případě nouze musela použít tlustou buničinovou vložku, která se mi po pár krocích vyšplhala až na záda. Byla jsem ráda, když se objevily všechny ty vychytané vložky s lepícími proužky a křídélky, které se daly bezpečně uchytit na kalhotky a které byly úžasně tenké a spolehlivé. Až po pár letech užívání si tohoto komfortu, na nějž v televizi běžely reklamy s modrou tekutinou, jsem začala přemýšlet, z čeho jsou tyhle skvělé vložky a tampony vlastně vyrobené nebo co se s nimi stane, když je vyhodím. A přišla jsem na hroznou věc. Klasické menstruační vložky jsou obtížně rozložitelné, bělí se chlorem, při čemž vznikají dioxiny, obsahují spoustu chemikálií (tzv. superabsorbenty), které mohou přivodit různé infekce. Kvůli tomu, že jsou z velké části z plastu, jsou neprodyšné a pokožka nemůže dýchat. Tampony se také bělí, umělá vlákna v nich obsažená mohou podpořit vznik syndromu toxického šoku a jejich přílišná savost může způsobit vysychání vaginální stěny.

Klasické menstruační potřeby tedy představují nebezpečí pro tělo i pro životní prostředí. Co s tím?

Existuje řada alternativních potřeb, například vložky a tampony z biobavlny, ale nepraktičtější se zdá být kalíšek. Kalíšek je malá nádoba z chirurgického silikonu, která se používá podobně jako tampon. Rozdíl je ten, že kalíšek po použití vylijete, opláchnete a můžete ho znovu použít. Díky použitému materiálu se na něm nemohou množit bakterie, a proto je velmi hygienický. Po menstruaci ho stačí převážít a je připravený pro další cyklus. Také je u něj mnohem nižší riziko syndromu toxického šoku. Je praktický – je možné se s ním koupat, jezdit na kole, běhat, jet na vodu, prostě sportovat a být aktivní. Protože ho lze používat opakovaně, není potřeba s sebou na sport nosit velké balíky vložek či tamponů, stačí trocha vody na omytí. S kalíškem také hodně ušetříte. Počáteční investice je sice větší, ale vrátí se do několika měsíců až půl roku. A protože se používá opakovaně, je šetrný i k životnímu prostředí.

Kalíšek značky Ladycup seženete v knihovně Gender Studies za 515,- Kč, Mooncup za 645,- Kč. Můžete si jej také objednat v on-line knihkupectví na adrese <http://knihkupectvi.feminismus.cz>.

SŠokem

NABÍDKA PRO STUDENTKY A STUDENTY STŘEDNÍCH ŠKOL

Diskriminace, rovné příležitosti, feminismus, genderové stereotypy...

Co pro vás znamenají tyto pojmy? Setkali jste se někdy s diskriminací? Vy osobně nebo vaši rodiče, příbuzní, přátelé?

Pokud rádi píšete, pište i na stránky www.feminismus.cz nebo pro zpravodaj Rovné příležitosti do firem (<http://zpravodaj.genderstudies.cz>). Rubrika SŠokem je tu jen pro vás!

Jak?

Napište nám článek o délce 3000 až 3500 znaků včetně mezer na téma rovné příležitosti, feminismus nebo genderové stereotypy.

Proč?

Nabízíme vám publikování, spolupráci na aktivitách Gender Studies, informace a publikace z oblasti rovných příležitostí žen a mužů.

Článek zašlete na internetovou adresu zpravodaj@genderstudies.cz. Zde můžete také požadovat doplňující informace.

Zpravodaj Rovné příležitosti do firem vydává Gender Studies, o.p.s. v rámci projektu EU EQUAL Půl na půl – rovné příležitosti žen a mužů, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Martin Duda o diskriminaci natáčí s nadsázkou a vtipem

Kateřina Dušková

Režisér Martin Duda v uplynulých dnech dokončil sérii televizních spotů na téma diskriminace na trhu práce, které od června můžete vidět v České televizi. Se svým krátkým filmem Jsem větší a lepší se dostal mezi pět nominovaných tvůrců na letošního studentského Oscara v kategorii zahraničních snímků. Já jsem si s ním pro Půl na půl povídala jak jinak než o natáčení spotů „Nenechte se diskriminovat“.

Personalista a personalistka při přijímacím pohovoru, Foto: filmbrigade.cz

Můžete představit realizační tým, který pracoval na spotech „Nenechte se diskriminovat“?

Projekt zaštiťovala výborná produkce Filmbreak, ve které spoty kočovali a organizovali skvělí produkční a producenti – Janka Garajová, Petr Bílek a Vráta Šlajer. Nemohu opomenout skvělého kameramana Tomáše Staňka. A v neposlední řadě velmi dobré herce. A samozřejmě členy štábu.

Svámi spoty pomáháte otevírat téma, o kterém se moc nemluví, – diskriminace. Je těžko dokazatelná a těžko uchopitelná. Jak jste našel klíč ke svým spotům? Co vás k řešení přivedlo?

Diskriminace samozřejmě vážné téma je. Já jsem o něm ale chtěl hovořit s nadsázkou a vtipem, aby to bylo zajímavé pro diváky. Myslím si, že spoty, které mají nějaký humor, klidně i černý, zaujmou diváka více, než jen strohé kopírování skutečnosti. A tím se stávají i zapamatovatelnými, což je pro klienta dost důležité v dnešní záplavě reklam a spotů v médiích. Pak jsem se snažil vcítit do role „utlačovaného“. Vymyslel jsem fór se zmenšováním, je to jakási metafora jejich pocitu, jejich pozice, kdy přestávají být v očích zaměstnavatele zajímavými, viditelnými.

Zmenšování se, to je přesný popis pocitů diskriminovaného, alespoň ze zkušenosti Gender Studies. Určité jste strávil nějaký čas nad tímto tématem – máte radu, jak se bránit diskriminaci?

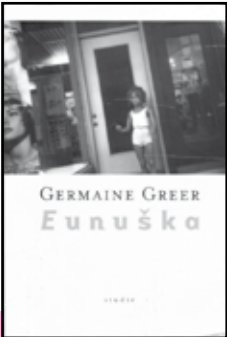
Myslím si, že je důležité, aby si v první řadě dotyčný zachoval svoji důstojnost a chladnou hlavu. Spočítat si, co už je moc, a s chladnou hlavou a případně i s pomocí profesionálů učinit kroky v rámci zákona. Pokud i toto nepomůže, tak pracoviště raději opustit, protože trpět něco a vnitřně být z toho víc a víc frustrovaný a naštvaný – to je ještě horší než si hledat novou práci. Každý člověk reaguje, povaha od povahy, jinak – ale důležité je se nedat. Protože pak těm „zlým“ to bude procházet pořád.

Přijďte si vypůjčit z knihovny Gender Studies

Eunuška

Greer, Germaine, Jonsson, Pavla, Eunuška: studie, 1. vyd., Praha: One Woman Press, 2001, 417 s., ISBN 80-86356-03-5

Eunuška (1970) je nekompromisně upřímná analýza situace, v níž se nacházela západní žena na konci 60. let 20. století. V jednotlivých kapitolách (Kosti, Vlasy, Lůno prokleté, Energie, Puberta, Ideál, Altruismus, Objekt mužské fantazie, Rodina a další) se podrobně a s charakteristickým suchým humorem rozebírá, jak se žena prostřednictvím mechanismu podmiňování učí od dětství ženskému stereotypu, poukazuje na jednotlivé aspekty a způsoby, jakým společnost ženy „kstruje“, a volá po návratu k přirozenosti a celistvosti, s níž se žena narodila. Kniha je šokující polemikou nejen s freudovským pojetím ženy jako vykastrovaného muže, ale i s „mystikou ženství“ a s autoritami všeobecně. Jako dokument sexuální revoluce 60. let propaguje nezbytnost uvolnění ženské sexuální energie, která ženy osvobodí a konečně jim umožní plně využít vlastního potenciálu. Studie se stala milníkem hnutí za ženské osvobození, inspirovala nejen ženy-intelektuálky a ženy v domácnosti, ale i muže – Eunuška totiž považuje muže za stejně nesvobodné jako ženy. Ovlivnila celou generaci, dočkala se mnoha vydání a překladů do řady jazyků.

Žebříček amerického časopisu Time ji právem uvádí mezi 100 knihami, které se zásadním způsobem podílely na utváření myšlení světa 20. století.

Převzato z www.kosmas.cz

Bůh maličkosti

Royová, Arundhat, Bůh maličkosti, z anglického originálu The god of small things přeložila Michaela Lausmannová, 1. vyd., Praha: Mladá fronta, 2001, 336 s., ISBN 80-204-0911-4

Román mladé indické autorky, zasazený do magického světa jihoindické Kéraly, se složitou formou vzdaluje a opět vrací k okamžiku, který před více než dvěma desítkami let otrásl osudy dvojčat Rahel a Esthy a předurčil jejich další životní pouť. Tragický příběh, v němž je dětské nevinosti a lidské přirozenosti dáno svěst nerovný boj se silami tradice, krutosti a „zákonů lásky“, uchvátí čtenáře autorčím odhodláním vzkrísit a uchovat ze života hrdinů právě to, co se vzpírá popisu, ale i neobyčejnou obrazností a jazykovou invencí. Román se krátce po vydání dočkal výjimečné odezvy, jednomyslným výrokem poroty získal prestižní Booker Prize a byl již přeložen do téměř 30 jazyků.

Převzato z www.kosmas.cz

Ženy mezi dvěma světy

Frýdlová, Pavla, Ženy mezi dvěma světy: deset životních příběhů žen, které odešly do ciziny a po letech se vrátily, 1. vyd., Praha: Nakladatelství Lidové noviny, Gender Studies, 2008, 302 s., ISBN 978-80-7106-946-1

V knize Ženy mezi dvěma světy, která volně navazuje na dvě předcházející publikace – Ženská vydrží víc než člověk a Ženám patří půlka nebe –, vypráví o svých životních osudech 10 žen. Spojuje je skutečnost, že se po mnoha letech strávených v cizině, respektive ve světě, který se pro ně stal novým domovem, vrátily zpátky do Čech. Důvody, pro které odcházely, byly různé, důležitou roli ale téměř vždy hrála situace nesvobody doma, zejména po zmařených nadějích Pražského jara 1968. Vrátily se obohacené o zkušenosti často nelehce i bolestně získané, připravené se o ně nejen podělit, ale také jich v nemalé míře využít pro českou společnost. Prostřednictvím jejich vyprávění můžeme nahlédnout do života žen v mnoha zemích a jejich zážitky mohou sloužit i jako jakási malá „učebnice“ vývoje ženských práv v posledních desetiletích. Také pohled těchto žen na naši společenskou situaci – především na vztahy žen a mužů – přináší řadu podnětů k zamyšlení.

Převzato z www.kosmas.cz

Všechna vybraná díla světové feministické literatury si můžete vypůjčit v knihovně Gender Studies, o.p.s.

Knihovna Gender Studies, o.p.s. je největší veřejnou knihovnou svého druhu a rozsahu v České republice a ve střední a východní Evropě. Knihovna GS byla založena v roce 1991 socioložkou Jiřinou Šiklovou a zaměřuje se na tyto oblasti: ženská a mužská studia, feministické teorie, historie ženského hnutí, genderové aspekty v sociologii, náboženství, filozofii, psychologii, postavení žen a mužů ve společnosti, v rodině a v zaměstnání. V knihovně naleznete přes 8000 titulů. Součástí fondu je beletrie a poezie ženských autorek a sbírka vzácných dokumentů z pozůstalosti Elišky Krásnohorské. Sběrka obsahuje cca 130 knih, více než 100 dopisů, řadu fotografií a především téměř kompletní svázané ročníky Ženských listů, které Eliška Krásnohorská redigovala. Velmi vzácným studijním materiálem jsou také výroční zprávy Ženského výrobního spolku a gymnázia Minerva.

KNIHOVNA GENDER STUDIES

Otevírací hodiny: Út–Pá 12.00–18.00

Sídlo: Gorazdova 20, 120 00, Praha 2

(za Tančícím domem)

Kontakt: telefon: 224 913 350,

e-mail: knihovna@genderstudies.cz,

library@genderstudies.cz

Gender Studies postupuje dál v nelehké cestě proti diskriminaci

Kateřina Dušková

Noviny, které právě čtete, vycházejí v rámci projektu Půl na půl – rovné příležitosti žen a mužů. Tento projekt koordinuje Gender Studies ve spolupráci s dalšími partnerskými organizacemi. O projektu nám více poví jeho autorka a manažerka Linda Sokačová, ředitelka pro rozvoj a strategické plánování Gender Studies.

Termín rovné příležitosti (RP) se čím dál častěji objevuje v médiích, v promluvách politiků, slyšíme ho z úst firemních personalistů – co přesně si lze pod tímto pojmem představit?

Zjednodušeně lze říci, že jde o pomyslnou rovnou startovní čáru pro různé skupiny obyvatelstva bez ohledu na pohlaví, zdravotní stav nebo věk. Naše organizace se zaměřuje na rovnost pohlaví, ale v současné době, která trpí posedlostí mládím, se nově soustřeďujeme i na tematiku věkové diskriminace. Prostřednictvím našich programů a projektů se pokoušíme povzbuzovat ženy, které jsou největší diskriminovanou skupinou ve společnosti, k získávání sebedůvěry. Snažíme se zlepšovat podmínky ve společnosti a v právním řádu. Snažíme se, aby si zaměstnavatelé uvědomili, že žena s malým dítětem pro ně není zátěží, ale může být i výhodou.

Jaké aktivity se objevily v projektu Půl na půl?

V rámci projektu, na kterém se podílelo 13 partnerských organizací, jsme provedli výzkumy zaměřené na pozice žen a mužů na pracovním trhu, provozovali jsme informační centra a právní poradnu pro osoby diskriminované na trhu práce, poskytovali konzultace pro firmy, pořádali semináře, v neposlední řadě vydávali publikace a manuály zaměřené na rovné příležitosti a boj proti diskriminaci – jak pro zaměstnavatele, tak pro zaměstnané. Informační a mediální kampaň „Nenechte se diskriminovat a nedovolte to jiným“ získala třetí místo v ocenění Žihadlo pro nejlepší sociální reklamy. Díky projektu se do povědomí veřejnosti dostal 19. červen jako Den rovnosti žen a mužů. Pro veřejnou správu jsme iniciovali ocenění Půl na půl: úřad s rovnými příležitostmi.

Během projektu jsi se potkala s mnoha lidmi, kteří se s diskriminací setkali na vlastní kůži, s lidmi, kteří se dostali do nepříznivé situace, kterou jste jim posléze pomáhali řešit. Co považujete za největší úspěch v této souvislosti?

Podářilo se nám – a stále se ještě daří – lidem sdělovat, co to ve skutečnosti rovné příležitosti jsou a k čemu je lze v jejich životě využívat. Podářilo se najít způsob, jak s lidmi o této problematice v pozitivním smyslu mluvit. Nemohu také opomenout skvěle fungující právní poradnu zaměřenou na diskriminaci na základě pohlaví a věku, na níž se týdně obracejí desítky lidí, kterým dokážeme poradit. V českém prostředí se tato „služba“ ukázala být velmi důležitá a žádaná.

Projekt ale v červnu končí. Co bude dál? Přestane poradna fungovat?

Rozhodně ne. Chceme pokračovat v právním poradenství, informačním centru Gender Studies, v práci se zaměstnavateli, chceme sdělovat zkušenosti a inspirovat k tomu, jak mohou fungovat rovné příležitosti ve firmách tak, aby to přinášelo prospěch oběma stranám.

Projekt Půl na půl – rovné příležitosti žen a mužů je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Foto: V rámci projektu bylo mnoho zahraničních cest, mnoho čekání na letadla

Místa, odkud vás s dětmi nevyhodí

Markéta Štěpánová

Život ve městě je fajn.

Spousta kaváren, restaurací, obchodů, řada příležitostí ke kulturním zážitkům v podobě divadel, kin, galerií. Když člověk potřebuje něco sehnat, zařídit, vystačí si s MHD. Život ve městě mě baví, jsem z Prahy a Prahu mám ráda.

Život ve městě je utrpení.

Všude schody, čekací fronty, beton, smrad, zakouřeno, málo hřišť, málo místa, málo pochopení. Život v Praze je někdy těžký, občas si říkám, že by mi víc vyhovovala vesnice.

V čem je ten rozdíl? Obě prohlášení jsou v rozporu, přesto sdílím názory oba. Jeden pohled je jen můj, druhý můj s přihlédnutím k tomu, že se po městě pohybují s dítětem. Hádejte, který je který?

Pohybovat se po městě s dětmi a snažit se skloubit své i dětské touhy je prostě náročné. Podobnou zkušenost nemám jen já, v Praze není moc míst, která jsou vstřícná k dětem, zároveň však k těm, kteří či které s nimi tráví čas. Organizace Gender Studies se rozhodla vytvořit pražskou mapu „Míst přátelských rodin“ a já jsem se s pomocí dobrovolnic, dobrovolníků a databáze na internetových stránkách www.peknyden.cz zhostila tohoto úkolu.

Jednalo se o vyhledávání restaurací, kaváren, cukráren, úřadů, obchodů, sportovních zařízení atd., která jsou nějakým způsobem zařízení pro děti, kde si rodiče mohou odpočinout nebo něco vyřídit, aniž by tím dítě trpělo. V mnoha ohledech to byla práce zábavná a hlavně mně samotné přínosná, neboť řadu objevených míst jsem neznala a jsem ráda, že je teď mohu využívat. Někdy jsem toho ale měla i plné zuby, protože z některých lokalit žádné tipy nepřicházely, a já jsem musela bloudit po pražských čtvrtích, nakukovat do restaurací a dožadovat se dětských koutků a židliček.

Reakce byly velmi různé. Někdo byl nadšen, vyptával se, o co přesně jde, a měl radost, že byla oceněna snaha myslet i na děti. Setkala jsem se ale i s dotazem, jestli to nemá moc velkou publicitu, aby jim tam pak nechodilo moc lidí. No, co na to říct, můžeme popřát, aby se klouzačka přívalem dětí příliš neošoupla. Vesměs byli ale lidé spíše potěšeni, certifikát s radostí vystavili a na dveřích jejich podniků od té doby vidám nálepku s nápisem „Místo přátelské rodině“. A těch míst je stále víc a víc. Výběr několika z nich je uveden v rámečku, seznam všech si můžete prohlédnout na www.feminismus.cz.

Dětských koutků oprava vdu přibývá a je to dobře. Třeba bude jednou „Míst přátelských rodin“ tolik, že označovat je ztratí smysl. Není to hezká představa?

➔ Praha 1: Restaurant Café Therapy, Školská 30

Oddělený dětský koutek se nachází ve velké nekuřácké místnosti, jsou v něm židličky a stolek na malování, dřevěná skluzavka, vláčkodráha, stavebnice, množství různě tvarovaných polštářů, plyšáci, pár knížek. K dispozici je i jídelní stolička. Od většiny stolků v restauraci ale není do dětského koutku vidět.

➔ Praha 2: Café Blatouch, Americká 17

Dětský koutek je v oddělené nekuřácké místnosti. Je v něm koš plný hraček (autíčka, plyšáci, figurky), stavebnice, židlička se stolkem na malování. K dispozici je i jídelní stolička. K zaplnění jsou stolní hry.

➔ Praha 3: Káva u modrého moře, Kostnické náměstí 3

Nekuřácká kavárna s dětským koutkem zařízeným jako moře (plyšáci, dřevěné hračky, polštáře, knížky), ke koupě sladké a slané dobroty, na dámské toaletě přebalovací pult, nočník i dětské prkénko.

➔ Praha 4: Ta kavárna, Na Topolce 2

Nekuřácká prostorná kavárna s velkým dětským koutkem. V něm je koberec, stolek se židličkami na malování, stavebnice, vláčkodráha, auta i plyšáci a panenky, knížky. K dispozici i jídelní stolička, bryndák, ke koupě sladké i slané, velký výběr nápojů, nízké ceny. Na záchodě přebalovací pult i nočník.

➔ Praha 5 – Smíchov: Na houpacím koni, Kavárna a rodinné centrum, Na bělidle 27

Kavárna s dětským koutkem se skluzavkou, domečkem, hračkami, houpacími koňmi a autíčkem. Dětský koutek je velký a prostorný, bývá tu ale často plno a hodně dětí. K dispozici jsou jídelní stoličky, na záchodě přebalovací pult i nočník. Ve dvoře, přes který se do kavárny vchází, je dřevěný vláček, domeček, skluzavka a pískoviště, povrch je plný kamínků, které je možné vozit v řadě koleček, která tu pro děti jsou.

➔ Praha 6: Pizzerie Siesta, Na Pískách 74

Pizzerie s nekuřáckou částí, v létě na zahrádce pískoviště, v zimě jsou uvnitř k dispozici hračky pro děti.

➔ Praha 7: Café U lávky, Povltavská 44

Nekuřácká kavárna se zahrádkou. K dispozici jídelní stolička. Za teplého počasí lze využít venku oplocené dětské hřiště s pískovištěm, klouzačkou, houpáčkou, motorkami a autíčky. Na pisku babovky, lopatky, velký bagr. Od většiny stolů na zahrádce je na pískoviště vidět.

➔ Praha 8: Ovocný Světozor Karlín, Sokolovská 22

Nekuřácká kavárna-cukrárna-ovocenka, pro děti je tu stolek se židlemi na malování, pastelky a papíry. Nad dětským stolkem je udělaný balkon, kam mohou děti lézt po schodech.

Kam v létě za zábavou a kulturou

DIVADLO

19. 6. 2008, Divadlo F. X. Šaldy Liberec

Sue Glover: SLAMĚNÁ ŽIDLE

Sue Glover patří mezi nejznámější skotské dramaticky. Její hra Podruhyňě pojednává o vykořisťování a zneužívání žen na skotských farmách, a ještě v první třetině minulého století byla zařazena do zlatého fondu skotské klasiky. Inspirací hry Slaměná židle byly dopisy Lady Rachel Erskine z Grange, které tato šlechtična psala ze svého vyhnanství na skotských ostrovech, kde žila v letech 1732-1745. Tam ji nechal deportovat její manžel za to, že odmítla dožít sama v ústraní a svými protesty ohrožovala jeho postavení Lorda Soucde.

Režie: Lída Engelová

Začátek: 19.00

23. a 24. 6. 2008, XIV. Mezinárodní festival DIVADLO EVROPSKÝCH REGIONŮ, Hradec Králové, Šapitó a v parku **Continuo podle K. J. Erbena: VRBA**

Nová inscenace známého experimentálního divadla Vrba vznikla podle stejnojmenné básně K. J. Erbena. Mužské a ženské vnímání světa, spor rozumu a intuice, řádu lidského a řádu přírody, vytváří rostoucí napětí příběhu. Zoufalá lidská snaha pochopit nepochopitelné, neodbytná potřeba vědět a vlastnit bez pokory k tajemství a bez pochopení druhého člověka, pak dávají příběhu tragický rozměr. Podobenství o světě, jenž přesahuje naše vnímání. Při pokusu pochopit ho narážíme na své meze, při pokusu uchopit ho zažíváme svou omezenost danou našim lidstvím, při pokusu ovládnout ho způsobujeme katastrofu.

Hraje: Divadlo Continuo Malovice

Režie: Pavel Štourač

Začátek: 21.00

27. 6. 2008, XIV. Mezinárodní festival DIVADLO EVROPSKÝCH REGIONŮ, Hradec Králové, Studio Beseda **Aristofanes: ŽENSKÝ SNĚM**

„Co by se stalo, kdyby vládu převzaly ženy?“ ptal se řecký klasik v 5. století př.n.l. Text, který promlouvá přes propast dvou a půl tisíce let, nás se sarkasmem, humorem a hořkostí ujišťuje o významu a důležitosti našich politických institucí. Mladá režisérka Serena Sinigaglia uhranula na loňském festivalu hradecké diváky inscenací Euripidových TrójaneK. O ženském sněmu říká: „Chtěla jsem se bavit a chtěla jsem pobavit, ale zároveň jsem toužila opět pracovat na nějakém velkém klasickém díle.“ Vzniklo představení plné energie a vášně, se kterým na jevišti vtrhnou mladí herci, a 90 minut vám prostě nedovolí vydechnout.

Hraje: Teatro Piccolo Milán

Režie: Serena Sinigaglia

Začátek: 22.00

22. 5.–2. 7. 2008, Hudební klub Cross v Praze – Holešovičích

PROJEKT BOUŘE

Autorka: TOY_BOX

Divadelní projekt podle hry Williama Shakespeara. Záměrem bylo vytvořit interaktivní audiovizuální zážitek za pomoci nejmodernějších výrazových prostředků, který však bude odpovídat plně smyslu Shakespearova světa. Celkem proběhne 30 představení vždy pro 10 návštěvníků (nutná rezervace).

Začátky: 21.00, 22.30

VÝSTAVA

29. 4.–31. 8. 2008, Clam-Gallasův palác

Láska - Touha - Vášně

Intimní témata v umění za posledních 500 mapuje výstava, která se zaměřuje na proměny milostných námětů ve výtvarném umění a uměleckém řemesle od renesance až k přelomu 19. a 20. století. Na výstavě nechybí ani „tajný kabinet“, evokující soukromé kolekce vybraných obrazů s erotickými náměty.

PRŮVOD

28. 6. 2008 se koná v Brně první česká Queer Parade. Průvod vyrazí ve 14.00 z náměstí Svobody, kde bude umístěn informační stánek, a půjde Masarykovou a Josefskou ulicí. Sady osvobození, udělá půlkruh zpět na ulici Joštovu a Českou ulicí dorazí na východí místo. Více na www.queerparade.cz.

FESTIVALY

19.–21. 6. 2008 **United Islands of Prague**

5. ročník největšího mezinárodního multižánrového hudebního festivalu v Praze. Na Janáčkově nábřeží naleznete informační kamion „Pro rozmanitost. Proti diskriminaci.“ Kdo zde vystoupí? Např.: Sister Bliss, Client, Gaia Mesiah, Lenka Dusilová a mnoho dalších.

31. 7.–2. 8. 2008 **Sázava Fest v Kacově**

VIII. ročník multikulturního open-air festivalu. I zde naleznete informační kamion „Pro rozmanitost. Proti diskriminaci.“ Kdo zde vystoupí? Např.: Sister Bliss, Client, Gaia Mesiah, Lenka Dusilová a mnoho dalších.

Patří svět chytrým chlapcům a krásným dívkám?

Helena Skálová

Čekám na výtah v našem činžovním domě. Přichází mladá maminka s dítětem, které se vehementně vzpouzí nechat se vést za ručičku, mnohem raději by evidentně cupitalo samo. Výtah stále nikde. Objevuje se starší žena s objemnou barevnou taškou, která ihned upoutá pozornost caparta. „Líbí se ti zvířátka?“ navazuje paní rozhovor s človíčkem, kterému se povedlo vyvléknout matce, a už objízdí prstíčkem obrysy křídel velkého motýla na nákupním zavazadle. „A jakpak se jmenuješ?“ „To je náš Martínek, víd?“ odpovídá matka za svého potomka. „Tyjsi ale šikovný chlapeček. A kolik pak je ti let?“ „Minulý týden nám byly dva.“ „Už dva roky, no ty jsi ale veliký mužský! Jen koukám ty vlásky, ty ještě moc nerostou, co?“ Maminka se trochu zarazí a pak, jako by se ošivala, začne vysvětlovat, že spousta dětí ještě nemá vlásky, někomu že rostou rychleji a jinému pomaleji, že Martínek měl vlásky jako malé miminko, pak vypadaly a nově ne a ne narůst. Paní sousedka se chlácholivě usměje a uklidňuje poplašenou matku: „Ono se to poddá, uvidíte. A hlavně, u kluka to nakonec přece nevadí, hlavně že je to takový čipera, ten se ve světě neztratí.“ „No, to máte vlastně pravdu, u holčičky by to bylo horší“.

Možná jste dočetli až sem a nechápete, proč se zde rozepisuji o banální příhodu v výtahu, kterých každý z nás může zažít denně několik a za život pak stovky či tisíce. Je to proto, že tyto každodenní drobnosti zcela nenápadně, leč velmi účinně formují naše osobnosti. Malý Martínek si asi neodnese do života jasné poselství, že je jedno, jak vypadá, hlavně že je šikovný, spíš si bude pamatovat barevného motýla. Ale jeho maminka už pravděpodobně s touto informací pracovat bude, alespoň podvědomě. Což o to, zrovna v tomto případě bude dopad stereotypního uvažování poměrně neškodný a v podstatě pozitivní a motivující. Jen přemyslím, čím by paní sousedka uchlácholila maminku, jejíž holčička by neměla vlásky v odpovídající kvalitě a množství. Obávám se, že v souvislosti s tím, že jde o holčičku, by byl estetický nedostatek mnohem větším problémem.

Ale nejde jen o vzhled. Na každém kroku se setkáváme s tím, jak by se měl chovat správný muž a jak správná žena. Neustále jsme bombardováni tím, co je pro ženy a muže, dívky a chlapce, přirozené a normální. To, zda se narodíte v ženském či mužském těle, ovlivňuje podle stereotypního myšlení i to, jaké máme rádi barvy, naše charakterové vlastnosti, úroveň inteligence, schopnosti logického úsudku, empatie, či míru cítěvdomosti. Když o tom tak přemyslím, zdá se, že bychom stěží hledali vlastnost či schopnost, jejíž přítomnost nebo naopak absence by nešla a nebyla spojována s pohla-vým dotyčný osoby. Ruku na srdce, když vidíte, jak se auto neohrabaně snaží vsoukat na malé parkovací místo a po chvíli zahlédnete, že jej řídí žena, neřeknete se do čela a neřeknete si no jo no, tak to je jasné... Přesto znám celou řadu dobrých řidiček a špatných řidičů. Nikdy jsem ovšem neslyšela – podívej se, jak řídí, ale co můžeme chtít od chlapa.

Mnoho stran papíru bylo popsáno odbornými i populárními publikacemi, kde se dočteme, kdo je z Marsu a kdo z Venuše, kdo neumí zehlít anebo číst v mapách, co způsobují hormony a jak jsou propojené či oddělené funkce mozko-vých hemisfér. Přesto všechno bychom neměli zapomínat na to, že každý z nás je jedinečný člověk s vlastními zkušenost-mi, vlastnostmi a dovednostmi a s vlastním názorem. Proto bychom vždy měli posuzovat konkrétní lidi v konkrétních situacích a neškatulkovat je na muže a ženy s předem nadefinovanou sadou chování. Svět pak bude možná o trochu méně předvídatelný, ale dát šanci rozmanitosti za to určitě stojí.

Stereotyp: pojem vychází z řeckých slov stereos – pevný, strnulý a typos – označení, značka. Používá se pro zafixovaný obraz v mysli, jehož prostřednictvím vnímáme chování či vlastnosti členů společenských skupin jako v hlavních rysech jednotné, neměnné, dané. Ve společenských vědách rozlišujeme kategorie autostereotypů – představ o nás samých nebo o naší skupině – a heterostereotypů – představ o jiných skupinách. Tvorba stereotypů je ovlivňována mnoha faktory – skupinovými normami, výchovou, změnami ve společnosti, vlivem médií, osobní nebo zprostředkovanou zkušeností atd. V chování jsou nejčastějšími projevy stereotypizace ve směru k diskriminaci předsudky, tedy odlišné chování k členům jiných skupin, založené pouze na faktu jejich příslušnosti k určité skupině. Někteří autoři chápou předsudek a stereotyp jako synonyma, jiní definují předsudek jako negativní stereotyp. Zatímco stereotyp může mít i pozitivní náplň (např. Němci jsou důmyslní organizátoři a nositelé technického pokroku), předsudek obsahuje záporné hodnocení, odsouzení – je projevem negativního vztahu.

Genderový stereotyp: stereotypní uvažování vycházející z biologické odlišnosti žen a mužů, kterými zdůvodňujeme představy o tom, jaké a jací mají ženy a muži být a jak se mají chovat. „Genderované“ jsou věci každodenní potřeby, móda, vlastnosti a způsoby chování, povolání a obory činnosti, hodnoty, životní cíle, atd. Ženské a mužské není hodnoceno stejné.

KOMIKS

Slovo poslení komiksové bubliny zjistíte po vyluštění křížovky :-)

Komiksy v Půl na půl novinách nakreslila Dora Dutková pro projekt „Fit pro změnu: flexijistota a genderová rovnost na trhu práce“. Tento projekt je financován Evropskou komisí v rámci plánu D.

Genderový slovníček

Gender

Sociální konstrukt, který vyjadřuje, že vlastnosti a chování spojované s obrazem muže a ženy jsou formovány kulturou a společností. Na rozdíl od pohlaví, které je univerzální kategorií a nemění se podle času či místa, působení gender ukazuje, že určení roli, chování a norem vztahujících se k ženám a mužům je v různých společnostech, v různých obdobích či různých sociálních skupinách a kulturách rozdílné. Jejich závažnost či determinace není tedy přirozeným, neměnným stavem, ale dočasným stupněm vývoje sociálních vztahů mezi muži a ženami.

Gender mainstreaming

Systematické prosazování priorit a potřeb žen a mužů ve všech druzích politik a opatření s cílem dosáhnout rovnosti žen a mužů. Např. při plánování spojů hromadné dopravy by se mělo posoudit, jakým způsobem ji využívají muži a jakým ženy, neboť tento způsob bývá velmi rozdílný. Teprve po takovém posouzení lze rozhodnout tak, že není poškozeno ani jedno pohlaví.

Genderová role

Soubor určitých pravidel (většinou nepsaných, neformálních), které předepisují určité typy chování pouze ženám a jině

pouze mužům. Např. většina společnosti považuje za správné, když žena zůstane s dítětem na rodičovské dovolené a muž chodí do zaměstnání. Pokud je tomu v některých rodinách obráceně, už to jako správné vnímáno není.

Genderová rovnost/rovnost mezi ženami a muži

Koncept, který říká, že všichni lidé mají svobodu rozvíjet svoje osobní schopnosti a činit tak bez omezení, která určují přísné genderové role, a že rozdílné chování, aspirace a potřeby žen a mužů budou považovány za rovné a budou stejně hodnoceny a podporovány.

Paritní demokracie

Koncept společnosti, na které se rovným způsobem podílejí ženy a muži, a který říká, že jejich úplné a rovné užívání občanství je závislé na jejich rovném zastoupení v politických rozhodovacích pozicích. Podobné nebo stejné úrovně účasti žen a mužů v rozmezí 40–60 % v celém demokratickém procesu jsou principem demokracie.

Pohlaví

Biologické vlastnosti, které odlišují lidské bytosti jako muže a ženy.

KVÍZ

1) Patří ženy do politiky?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Přestože ženy tvoří nadpoloviční většinu obyvatelstva ČR, a bylo by tedy logické, aby byly stejnym dílem zastoupe-ny i v politice, v Poslanecké sněmovně (Parlamentu i Senátu) je žen jen asi 15 %.

2) Dostávají ženy v České republice stejnou mzdu za stejnou práci jako muži?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Přestože ženy tvoří nadpoloviční většinu obyvatelstva ČR, a bylo by tedy logické, aby byly stejnym dílem zastoupe-ny i v politice, v Poslanecké sněmovně (Parlamentu i Senátu) je žen jen asi 15 %.

3) Myslíte, že se muži dokážou postarat o děti stej-ně jako ženy?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Přestože je to nezákonem a jde o přitvrzování diskriminaci, pokud jde o péči o děti, výzkumy ukazují, že jde spíše o sociální, nežli biologickou schopnost. Každé dítě má dva rodiče, kteří by si měli péči o dítě dělit. I tak ale v České republice muži na rodičovské dovolené tvoří jen 1 %.

4) Setkáváme se v České republice se sexuální-m obtěžováním?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Sexuální obtěžování je často vnímáno jako problém, který nás neexistuje, který k nám byl přivezen ze zahraničí. Výzkum Sociologického ústavu AV ČR ale ukázal, že se v České republice více než 13 % žen se sexuálním obtěžováním osobně setkala.

5) Znáte nějakou ženu, která se prosadila v auto-mobilovém sportu?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Přestože podle společenských a genderových stereotypů některé sporty nejsou pro ženy. Dávica Patřičková opakovaně pora-zila své mužské soupeře a letos vyhrála celý závod IndyCar.

Křížovka

1/ indický náboženský asketa, 2/ množství znečišťujících příměsí dostávajících se z určitého zdroje do ovzduší, 3/ řídicí orgán nervové soustavy, 4/ světové náboženství, které založil svým zjevením Mohamed, 5/ činže, 6/ vzor, vysoký cíl, 7/ latinsko-americký tanec, 8/ město na jihu Čech, známé svou husitskou historií, 9/ domácí zvíře, 10/ kniha se sbírkou známek, fotografií apod.

1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

PŮL NA PŮL NOVINY

Vydává Gender Studies, o.p.s., Gorazdova 20, Praha 2, www.genderstudies.cz
Vychází: 19. června 2008 - v rámci projektu EU EQUAL „Půl na půl – rovné příležitosti žen a mužů“
Redakce: 224 915 666, e-mail: pulnapul@genderstudies.cz, web: www.pulnapul.cz
Ředitelky: Linda Sokačová, Lada Wichterlová
Šéfredaktorka a editorka: Alexandra Jachanová Doleželová
PR manažerka a redaktorka: Kateřina Dušková
Redaktorky: Magdalena Hornová, Jitka Kolářová, Helena Skálová
Další příspěvky: Pavla Frýdlová, Marta Kolářová, Michal Komárek, Markéta Kutilová, Michaela Marksová-Tominová, Lukáš Sedláček, Jan Schneider, Jiřina Šiklová, Štěpán Toman, Martin Vavřina
Spolupracovali: Kristýna Čiprová, Alena Králíková, ROSA – informační a poradenské centrum pro týrané a osamělé ženy
Jazyková redakce: Helena Skálová
Korektura: Kateřina Sauerová
Grafika a sazba: eatelier.cz

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM EU A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

